

Naujienu Antroji Dalis

NR. 571

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVII METAI

VLADAS DAGELIS

ATPASAKOJIMAS IŠ MOKYTOJOS SIBIRO DIENORAŠČIO

(Antras laiškas)

*Sį pavasarį derlingą
Ažuolaitį sodinau
Ir sau vienas nelaimingas
Tokią dainą dainavau:
Auki ažuole, šakoki
Užsiau lig debesų,
Mūsų ainiams pasakoki,
Ką mes iškentėm dėl jų.*
(Vaičaitis)

Tai prasidėjo lygiai prieš dvidešimt metų... 1941 metais birželyje. Mokslo metai mokyklose pasibaigė anksčiau negu paprastai. Mokytojai, kaip paprastai, laukdavo pelnyto poilsio — vasaros atostogų ir nieko nelaukdami išvažinėdavo kas kur sau, kiekvienas, pagal iš anksto sudarytą planą. Bet šį kartą nesidžiaugėme lauktomis vasaros atostogomis, nuotaika visų buvo prislėgta. Sklido įvairios, nieko gero nežadančios, kalbos. Švietimo skyriaus buvo uždrausta išvykti iš gyvenamos vietos, neišmokėjo atostoginių algų. Staiga iš po nakties dingo keli mokytojai. Tokie reiškiniai gero nežadėjo. Lankėme vieni kitus ir dalijomės paskutinėmis naujienomis. Vieni spėliojo, kad atostogas teks praleisti agitatoriais, liaupsinti "demokratiškai" išrinktą "liaudies valdžią" ir jos "istorinius" laimėjimus, kiti pranašavo greit prasidėsiantį karą.

Ir štai vieną gražią naktį ginkluoti čekistai, apsupę namą, įsibrovė į vidų ir įsakė skubiai pasiruošti kelionei. Paskubomis sumetę keletą būtiniausių daiktų į čemodanus bei maišus, sėdėjome čekistų sunkvežimyje. Nakties tyla buvo sudrumsta, aplinkui lojo ir staugė šunys. Nuvežė į X geležinkelio stotį, kurioje stovėjo ilgi prekinių vagonų sąstatai. Atsisveikinusi su savo vyru, kurį čekistai nusivarė kažkur kitur, aš su savo pusantro mėnesio dukra Rūtele atsidūriau vagonė. Nors vagonė jau beveik nebebuvo vietos, vienas po kito talpinosi naujos aukos — moterys, vaikai. Kukčiojo, verkė moterys, klykė vaikai, staugė šunys, siautėjo čekistai, blizgėjo jų durtuvai. Baigus pakrovimą užsidarė vagono durys. Vienoje vagono pusėje buvo paliktas mažas, spygliuotomis vielomis apraizgytas langelis, per kurį įeidavo šiek tiek šviežio oro ir šviesos.

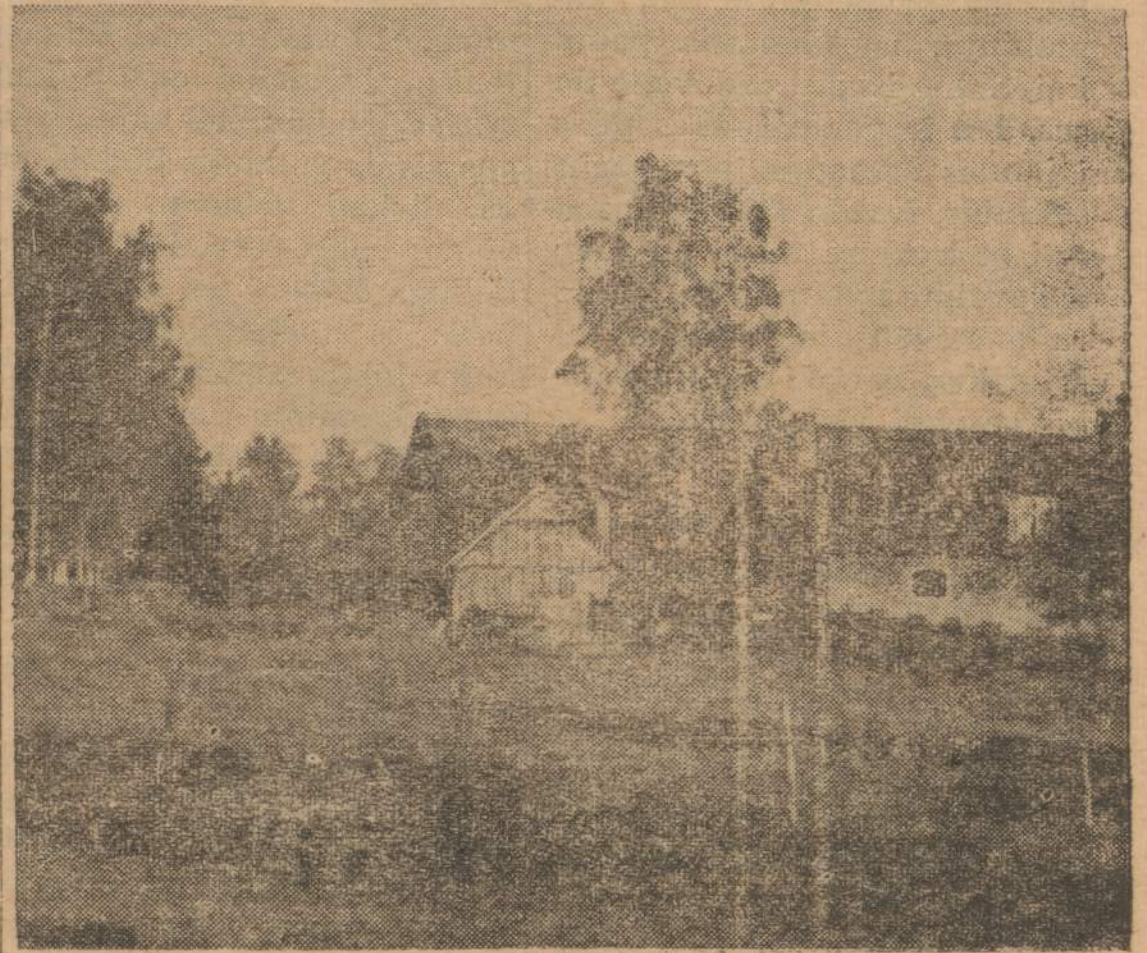
Iš visų jėgų šnypšdamas garvežys išjudino vagonus ir ilgas ešelonas, didindamas greitį, riedėjo pirmyn. Nors niekas tikrai nežinojo, bet visiems bu-

vo aišku, kad išvykstame "plachiosios tėvynės" rytų kryptimi — Sibiran. Ilga ir žiauri buvo ši ašarų ir nevilties kelionė. Dieną dusome nuo karščio, naktį kentėme šaltį. Nenustojo vaikų verksmas, jie jautė alkį ir troškulį. Suaugusieji tenkinomės sovietišku jovalu, o maisto atsargas iš namų palikome vaikams. Su krūtimi maitinamais naujagimiais pradžioje nebuvo bėdos, bet vėliau su jais prasidėjo tikras vargas, nes motinos pradėjo trūkti pieno.

Maitinančiai motinai reikalingas ne tik atitinkamas maistas, bet normalios sąlygos, normalus poilsis. Maitinančioms motinoms iškilo žiauri neišsprendžiama problema. Alkį kentėjo ir vyresnio amžiaus vaikai, nes atsargos vis mažėjo ir mažėjo. Kelionei neįpusėjus, įsisuko žiauri ir negailestinga, kaip Lenino - Stalino bolševizmas, mirtis, Pirmosios aukos, žinoma, buvo naujagimiai, vėliau vyresniojo amžiaus vaikai, o dar vėliau ir suaugusieji, ypač senesnio amžiaus, silpnesnės sveikatos. Mirtis siautėjo pilnoje savo žiaurybėje. Mirtis, verksmas ir kruvinos ašaros buvo mūsų nuolatiniai palydovai. Čekistai kasdien stropiai tikrino vagonus ir rastus lavonus paimdavo. Kur buvo dedami lavonai niekas nežino. Vienai jaunai mokytojai mirė septynių mėnesių mergytė. Nelaiminga motina dar ištisą parą nešiojo ant rankų užšalusį kūnelį. Supo ir liuliavo ant rankų, kad užslėpti nuo čekistų. Bet sekančią dieną viskas išaiškėjo. Lavonėlis jėga čekišto buvo išpleštas iš klykiančios motinos glėbio ir išmestas gulėjo ant žemės. Vargšė motina draskėsi sau plaukus nuo galvos, šaukė ne savo balsu ir puolė per atviras duris prie savo kūdikio lavono, neišlaikiusi pusiausvyros užšoko tiesiai ant čekisto durtuvo. Ant žemės skausmuose raitėsi jauna motina su dukrytės lavonu glėbyje.

Mirties ir čekistų lydimas ešalonas riedėjo tolyn klaikomis ir beribėmis Sibiro platybėmis. Ši žiauri ir šurpulinga scena labai sukrėtė mus visas. Kelias sekančias dienas niekas iš mūsų neišdrįso prakalbėti. Sekančią naktį aš visai negalėjau sumerkti akių. Žiaurus vaizdas vis stovėjo prieš akis. Dar stipriau prie savęs spaudžiau savo Rūtelę ir galvojau,

(Tęsinys 6-me pusl.)

Nepriklausomos Lietuvos laikų ūkininko sodyba

Dienų Skeveldros

1.
Vartau "Literatūrą ir meną". Štai rašo D. Judelevičius — "filologijos mokslų kandidatas". Atspėkite, kokia filologijos tema? Nagi, apie universiteto literatus, kurie nepripažįsta... partijos veiksnio literatūroje. Ak, tema tinkanti... politinei policijai, slapukams. Bet straipsnio antraštė visai moksliška: "Kritika ir jos atsakomybė". Anot D. Judelevičiaus, studentai literatai, kurie atgaivina "bekonfliktškumą" ir "šventeivišką požiūrį į literatūrą", netrukus būsia gimnazijų mokytojai ir asistentai universitetuose, ir puoselėsia tendencijas taip, kaip ir dabartiniai universiteto dėstytojai. Et, tai tokia filologijos tema rūpi D. Judelevičiui...

2.
Geriau paskaitysiu, ką rašo poetas Vacys Reimeris. Ir ką gi? Na gi, apie... rašytojus ir menininkus, kurie neskuba į... statybų aikšteles ir kolūkių laukus, aiškiau: "į septynmečio darbų gausmą".

3.
"Keičiu bėgius", imuos M. Eglinio. Tai "iš kruvinų dienų užrašų". Autorius — "statybos inžinierius" varomas Kauno gatvės grindiniu, o šaliगतvyj stovi "vietinis fašistas", apsirengęs Lietuvos buržuazinės armijos karininko uniforma ("munduras senas, iš nusikalstamo pogrindžio išvilktas, bet nublizginti batai ir rimbas rankoje — jau nauji, hitleriniai") ir — poetas Juozas Kruminas. M. Eglinis žengia "voros pakraštį, prie pat šaliगतvio, kuriuo intymiai susiglaudusi vaikščioja porėlė". Pastebiu — toliau rašo: — kaip Kruminas kažką meiliai plepa

savo damai, kuri, būdama už jį daug žemesnė, žiūri į viršų ir šypsos".

"Užrašų" autorius supyksta, kad J. Kruminas nepastebėjo — "geltonais pasmerkto lo-pais pažymėto žmogaus" ir — daro tokią išvadą:

"Pajutau, kad šalia vėl nedraugas — dar nesusiformavęs, neuniformuotas, bet jau potencialus fašistas..."

M. Eglinis "Tarybų Lietuvos Rašytojas" pats apie save rašė: "Okupacijos metais buvau fašistų persekiojamas, kalinamas Kauno gete, iš kurio pabėgau. Dalyvavau pogrindiniame judėjime prieš okupantus". O iš "Užrašų" aiškėja ir kas pagelbėdavo iš ghetto pabėgti. Minima Danutė, Sofijos Čiurlionienės dukrelė, kuri išgelbėjo autoriaus dukrelę ir tt. ir tt.

M. Eglinis (tikras vardas ir pavardė Mejeris Elinas) yra parašęs, be kitų, "Gegužės Pirmąją" ir "Statybininkus". "Statybininkus" — sakosi visu atvirumu.

4.
Dar kartą "keičiu bėgius". Štai "Eilėraščių ar jo surogatas?" "Mokytojo pastabos". R. Pakalniškis rašo:

"Teko sutikti įvairių dalykų mokytojų, skaitytojų ir nemaža besimokančių jaunuolių, kurie nemato reikalo skaityti grožinių kūrinių. Jiems atrodo, kad grožinių kūrinių išmintį jie jau sužinojo ir patyrė iš vadovėlių. Tai neugdo mokinio — būsimo skaitytojo — polinkio prie kūrinių originalų. Vadovėliai nekreipia mokinių prie skaitymo, nekelia neišspręstų klausimų, nežadina aktyvesnės valios sužinoti dau-

(Nukelta į 2-rą psl.)

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

giau, atverti naujus horizontus. Ir tik įsivaizduokime, kokią literatūrinę pamainą, kokią skaitytojo estetinį jausmą auklėja tie literatūros mokytojai, kurie patys nenutolsta nuo vadovėlio metodų ir tiesų, kurie ne tik pasitenkina tuo, kad mokiniams, ruošdamasis pamokai, linkęs iškalti vadovėlio tiesas, bet ir per pamokas perša į jaunas sąmones tuos pačius sakinius, frazes. Man teko matyti mokyklose tokių pamokų, ir savaime kyla mintis, jog nėra ko stebėtis, jei jaunimas auditorijose kartais abejingas arba gerokai vienpusiškas."

5.

Na, kągi čia tars pats okupuotos Lietuvos rašytojų draugijos pirmininkas E. Mieželaičius? Ir imuos skaityti: "Reikalingos... talentingos, išpūdingos knygos..." Ir sužinau, kad 1) Nikitos S. Chruščiovo "programinis straipsnis literatūros ir meno klausimais "Komunisto" žurnalo 7 nr." "padvelkė lyg gaivinantį kūną ir sielą, suteikiantis naujų jėgų ir energijos žmogui malonus pavasario vėjas"; 2) okupuotoje Lietuvoje yra "snobų", "silpnos orientacijos žmonių", kurie nesuprato tų E. Mieželaičio žodžių ir nesigėri Nikitos (batus nusiaunantio ir triukšmaujančio chamo, atsiprašau — anapus geležinės uždangos dievinamo l i t e r a t o!) žodžiais; 3) teks esą susigrumti su "nihilistiškais balsais", "pračities nuolaužomis" ir kitais visais, kurie nenorį pripažinti "partijos pirmumo dailę ir literatūroje".

6.

Geriau įsiskaitykime į Kafkos tiesą:

— Mintis tik tada laisva, kai nebetarnauja kam nors kaip ramstis.

Jean Galtier - Boissiere yra taręs, kad "Keistas priešingumas: — žmonės, kurie duoda blogą pavyzdį — tai dažnai tie žmonės, kurie duoda gerų patarimų".

7.

Skaitau eilėraštį "Wakaras":

Kraštovaizdis buvo miškinas ir jau sultemų užtrintas. Nuo drėgmės elastinga keliūtelė teikė lengvumo žingsniams.

Nuozulnumas, žolėmis einantis į pašlaitę, švelniai vedė į tikslą.

Angelas Sargas, kurisėjo šalimais, paėmė mano ryšulėlius ir kalbėjo apie šienapiūtę, girdamas pievas, kad derlingos.

Irėjau kaskartas labiau kaip tas, kuris artėja, bet ne tolsta, nors mane dar neramino traukinys, iš kurio išlipau Sv. Barbaros stotelėje, neįrašytoje kelionių tvarkaraščių,

bet žvaigždėse.

Žinau tačiau, kad ir nerimas

Yra įvairių kvailių. Ne, nesikelkite nuo kėdės, iki jus kas nors paragins.

Aš priklausiau įvairioms kvailių rūšims, išskyrus tik vieną. Aš praūžiau palikimą, aš suardžiau savo šeimos gyvenimą, aš lošiau pokerį, žaidžiau tenisą, lažinausi arklių lenktynėse, žodžiu, eikvojau pinigų visais galimais būdais. Bet aš niekad nebuvau vaidinęs vienos rolės, kuriai atlikti reikalinga kepurė su skambaliukais: aš niekad nebuvau ieškojęs lobia. Nedaug yra tokių, kuriuos apima šis saldus pamišimas. O juk kaip tik tiems, kas seka karaliaus Midaso pėdomis, būtent, lobių ieškotojams, skirta tiek daug žavių svajonių.

Turiu prisipažinti — aš, kaip kad visada daro rašytojai — nemokšos, nukrypstu nuo temos —, kad aš buvau sentimentalus kvailys. Vos pamatęs May Martą Manham, aš išsitiesiau ant žemės ties jos kojomis. Ji turėjo aštuoniolika metų, jos oda buvo tokia balta, kaip naujo pianino klavišai; ji buvo tikra gražuolė, o jos rimtumas galėjo sužavėti kiekvieną; jos širdies gerumas buvo lyg angelo, pasmerkto visą savo gyvenimą praleisti nuobodžiaime Teksaso prerijų miesteliūkštyje. Ji buvo uginga, ji buvo puiki — ji būtų galėjusi

*netrukus pasitrauks nuo manęs,
jeigu ir tu — buvome lyg
medis ir šaka
lyg muzika ir smuikas
lyg vieno svorio du svarsčiai
lyg du sparnai ir dvi rankos...
O juk nuvažiuai toliau.*

Šis — pažodžiui išverstas — eilėraštis yra parašytas lenkės vilnietės poetės ir žurnalistės Barbaros Toporskos. Įdėtas "Wiadomosci" Nr 786.

8.

O čia Czeslaw Milosz eilėraštis "Powiwen, nie powinien" (žr. "Kultura" Nr 3/161.)

Zmogus neprivalo mylėti mėnulį.

Kuris rankose jo neprivalo prarasti svorio.

Sodai jo privalo kvepėti pūnančiais obuoliais

Ir sulig galimybę apaugti dilgėmis.

Zmogus kalbėdamas neprivalo vartoti žodžių jam brangių

Nei lukštenti grūdų, kad išvystų kas yra viduje.

Neprivalo mėtyti duonos trupinelių nei spaudyti į ugnį

(Taip bent mane mokė Lietuvoje).

Jei įžengia į marmuro laiptus

Chamas, tegul stengiasi gręžti batu žymę

Atsiminimui, kad laiptai nebus amžini.

J. Cicėnas

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JUNE 17, 1961

Lobis

skinti, lyg avietes, rubinus nuo belgų ar kurio nors kito lengvapėdiško karaliaus vainiko; bet ji buvo tiek nekalta, kad panaši mintis niekad jai nebuvę dingtelėjus, o aš buvau tiek gudrus, kad nieko jai apie tai nesakiau. Reikalas tas, kad aš norėjau paversti May Martą savo visiška nuosavybe. Aš norėjau, kad ji gyventų po vienu stogu su manim ir kasdien nudėtų mano pypkę ir šlepetes į tokią vietą, kur aš vakarą jų negalėčiau rasti.

May Martos tėvas slėpė savo veidą po tankia barzda ir tamsiais akiniais. Tasai žmogysta turėjo tik vieną vienintelę aistrą: jis rinko įvabalus, peteliškes ir kitokius vabzdžius — skraidančius, šliaužiojančius, užiančius ir lendančius visiems už apikaklės arba į sviestines. Jis buvo, rodos, etimologas, nors nesu tikras, ar vabzdžių mėgėjai tikrai šitaip vadinasi, kiekvienu atveju — panašiai. Jis praleisdavo laiką, gaudydamas skraidančias žuvelas iš karkvabalių giminės, o paskui prisegdavo jas adatukėmis prie kartono ir įvairiai pavadindavo.

Juodu du ir sudarė visą šeimą. Jis vertino ją, kaip puikų "racibus humanum" egzempliorių; ji rūpinosi, kad jis nors retkarčiais valgytų, neužsivilktų išvirkščios liemenės ir kad ji bonkute visada būtų spirito. Mokslo vyrai — tai visiems žinoma — pasižymi išsiblaškimu.

Be manęs dar vienas žmogelis laikė May Martą labai patraukliu sutvėrimu. Tai buvo Gudlo Banksas, ką tik baigęs kolegiją. Jis mokėjo viską, ką galima rasti knygose — lotynų ir graikų kalbas, filosofiją ir ypač gerai — aukštąją matematiką ir pačią aukščiausiąją logiką.

Jei jis nebūtų turėjęs bauraus įpratimo pritrenkti kiekvieną savo žiniomis ir išsilavinimu, tai jis man būtų labai patikęs. Bet jūs, tur būt, ir šiaip būtumėte nutarę, kad mudu — draugai.

Mudu labai stengdavomės būti visur kartu: norėjome išknisti vienas iš kito, kurion pusėn pučia vėjas iš May Martos širdies... metafora gramozdiška, bet ką padarysi! Gudlo Banksas tikrai nebūtų šitaip išsireiškęs, bet juk užtat jis ir buvo mano konkurentas.

Gudlo pasižymėjęs knygų, elgesio, kultūros, irklavimo, intelekto ir kostiumų srityse. Mano dvasinis gyvenimas buvo apsiribojęs beisbolu ir diskusijomis vietiniame klube; tiesą, aš dar mokėjau gerai joti.

Bet nei mudviejų susitikimai, nei apsilankymai pas May Martą, nei pasikalbėjimai su ja nepadėjo mudviem atspėti, kas iš mudviejų turi daugiau šansų. May Marta turėjo įgimtą — nuo pat lopšio — sugebėjimą neparodyti savo jausmų.

Aš jau minėjau, kad senis

Manham buvo labai išsiblaškęs. Tik po labai ilgo laiko jis pastebėjo — tur būt, kokia nors peteliškė paliežuvavo —, kad du jauni vyrukai mėgina užmesti tinklę ant jaunos mergaitės, rodos, ant jo dukters; žodžiu, ant techniško prietaiso, besirūpinančio jo patogumais.

Aš niekad negalėjau įsivaizduoti, kad mokslo vyras šitokiomis aplinkybėmis galėtų parodyti tiek sumanumo. Senis Manham be jokio vargo, tiesa, ne raštu, o žodžiu, davė definiciją, iš kurios buvo aišku, kad mudu su Gudlo esame pačios žemiausios rūšies stuburiniai gyvuliai. Be to ta definicija buvo duota anglų kalba, pasinaudojus ne prašmatnesniais lotyniškais žodžiais, kaip "Orgetorisc" ir "Rex Helvetii", — daugiau net aš pats nebuvau išmokęs mokykloje. Jis dar pridūrė, kad sučiupęs mudu kada nors ateityje arti savo namų, nedvejodamas prijungs prie savo kolekcijos.

Mudu su Gudlo nesirodėme penkias dienas, tikėdamiesi, kad audra nutils. Bet, kai mudu, pagaliau, ryžomės užsukti, tai paaiškėjo, kad senis su May Marta kažkur dingę. Duryrs buvo užrakintos, nebuvę nei baldų, nei kitų daiktų.

Ir nebuvę net laiškelių su atsisveikinimo žodžiais, nuo May Martos! Prie alyvų šakelių nebuvo prisegta balto lapelio; ant vartelių skersinio nieko nebuvo parašyta kreida; pašte nebuvo atviruko, žodžiu, nieko, kas mudviem būtų galėję padėti.

Du mėnesius mudu — atskirai! — mėginome rasti bėglius. Mudu mėginome išnaudoti savo draugystę su stoties kasininku; mudu mėginome ką nors išknisti iš geležinkelio konduktorių ir iš vienintelio mūsų vietovėje policininko — veltui!

Po visų nepasisekimų mudu tapome dar geresniais draugais ir aršesniais priešais. Kas vakarą po darbo mudu susitikdavome Snyderio restorane, lošėme domino ir spendėme kits kitam spąstus, norėdami išknisti kits iš kito ką nors apie May Martą. Suprantama, juk mudu buvome konkurentai.

Gudlo mokėjo elgtis su manim su tam tikru pasityčiojimu, rodydamas savo išsimokslinimą, o mane lyg tupdydamas į pradžios mokyklos klasę, kur vaikai mokosi dainelės "Džonni verkia, vargšelis, mirė jo

(Tęsinys 11-me pusl.)

SOPHIE BARCUS

RADIJO ŠEIMOS VALANDOS

Visos programos iš WOPA, 1490 kil. AM. 102-7 FM.

Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryto. — Šeštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

VAKARUŠKOS: pirmad. 7 v. v. Anglų kalba: nuo antr. iki pentk. 7-7:30 val. vak.

Tel.: HEMLOCK 4-2413

7159 SO. MAPLEWOOD AVE. CHICAGO 29, ILL.

NELENGVA BŪTI GARSENYBE

Rūta Lee Kilmonytė skundžiasi, kad nebelieka laiko klausyti savo širdies balso

Rūta Lee Kilmonytė

Chicago Tribune sekmadieniniame TV priede su dviem dideliais paveikslais — viršelyje ir tekste — gegužės 27 — birž. 2 d. numeryje, buvo įdėtas linksmas pasikalbėjimas su lietuvaitė, filmų žvaigžde Rūta Lee Kilmonyte, apie širdies ir profesijos, ūkio ir finansų reikalus ir panašius dalykus. Be kitko ten buvo parašyta:

Mergaitė su lietuvišku šamroku ("shamrock" yra pavadinimas airių tautinės žolelės, turinčios tą pačią reikšmę kaip lietuviams rūta) anądien Chicagoje nusiskundė dviem dalykais — kaip sunku yra pasigauti gerą vyrą ir kaip varginą yra pavienei moteriškai tvarkyti savo finansinę atskaitomybę.

Aišku, kiekvienas žino, kad blondinė Rūta Lee, kuri gali žavėti TV žiūrovus, gali ir vyrą pasigauti kokį nori, bet ji ne tai turėjo galvoje.

"Jūs negalite įsivaizduoti, kad patikimą vyrą sunku rasti Hollywoode. Turiu galvoje tokį vyrą, kurs būtų geras vyras žmonai — nuoširdus, atsišvelgiantis, praktiškas, turįs pusėtiną pasisekimą, — tokį, kurs nėra visiškai susigužęs į save arba kuriam tik geri laikai terūpėtų.

"Taip pat jūs negalite įsivaizduoti, kiek yra profesinių kliūčių romansavimui esant mano biznyje. Moteris, kuri lygiai 8:30 val. ryto turi būti programoje, jau 6:30 val. turi būti grimavimo (make-up) departamente, o tai reiškia, kad devintą valandą vakaro jau turi eiti gulti, taigi išėjimams laiko nedaug belieka. Be to, jei ji yra piniginga, tai nepiniginai jaunuoliai tokios nė nekviečia išieiti — o gerieji tokie yra.

Rūta, kuri žavėjo Chicagoje filme "Operation Eichmann" Berlyno kurtizanos Anna Kemp rolėje, be abejonės, yra piniginga, apie tai gali paliudyti Perry Mason, Maverick, 77 Sun set Strip, Gunsmoke ir bet kuri kita stambi TV programa, kuriose ji dalyvavo.

Ji pati tvarko savo reikalus, yra praktiška ir žino, kas reikia daryti su pinigais. Bet ji prisipažįsta, kad juo toliau, juo darosi sunkiau. Matyti, jos galvutę per daug kvaršina tiksliai atskaitomybė ir formalumai, reikalingi pajamų mokesčiams apskaičiuoti. "Visa, kas man reikalinga, geras biznio menadžeris", — sako ji.

Gimusi Montrealyje iš tėvų lietuvių imigrantų, Rūta gavo savo vardą pagal jos tėvų šalyje labai gerbiamą žalią rūtą, angliškai vadinamą "rue". Rūta Lietuvos poezijoje ir dainose yra panašiai tas pats, kas yra "shamrock" Airijoje. Tie augalai turi net šiek tiek panašumo. Rūta savo vardo gėles augina savo darželyje Hollywoode.

Ji atvyko į Hollywoodą būdama keliolikos metų. Lankė Hollywoodo aukštesniąją mokyklą, studijuodama dramą ir šokius. Suvaicino pirmąją rolę pastatyme "Naughty Marietta", ir nuo tada pradėjo filmų teatre, pirmiausiai vaidindama veikale "Septynios nuotakos septyniems broliams".

"Aš buvau trečioji nuotaka iš kairės" — ji paaiškino.

Lankydama Los Angeles City college, ji dalyvavo veikale "Funny Face" drauge su Fred Astaire ir Audrey Hepburn, ir pradėjo reguliariai dirbti televizijoje.

Dabar ji yra televizijos la-

SIUNTINIAI

Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus

Jūsų pristatyti ir iš Europos (iš katalogų).

Siunčiame akordeonus, gitaras, siuvamas mašinas ir kt.

Viskas žymiai nupigintomis kainomis

Overseas Cargo Co.

514 W. Pershing Rd. (39th St.)

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: OA 4-9079

Vedėjas P. NEDZINSKAS

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

biausiai branginama aktorė pirmaujančioms rolėms, ir jau yra suvaidinusi daugiau kaip 500 rolių, — ir visa tai pasiekta per mažiau kaip septynerius metus.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

Pasveikink savo draugus per "Naujienas"

VERTINGAS IŠPARDAVIMAS ATOSTOGŲ METU

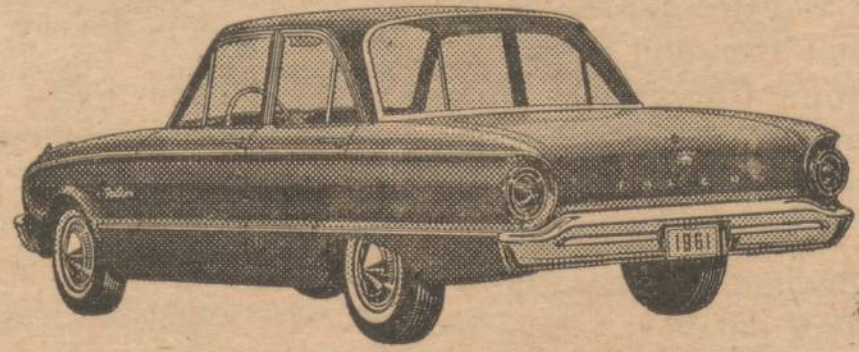
NAUDOKIS NUOLAIMOMIS IR NETURESI RŪPESČIŲ ČIA PROGA DAUGIAUSIAI ĮSIGYTI UŽ SAVO PINIGUS

GERIAU PIRK DABAR TIK PAZIŪREKI!

1961 NAUJAS FORD (FALCON)

TAIP PIGIAI, TIK UŽ \$1,749.00 SU PRISTATYMU

Taip pat — 50

PUIKIOS KOKYBĖS VARTOTŲ AUTOMOBILIŲ. JŲ KAINA ATITIKS JŲSŲ BIUDŽETĄ. SPECIALUS — 60 — T-BIRD. CONV. \$3,295.00

HERBERT AND BLOOMFIELD, INC.

AUTORIZUOTAS

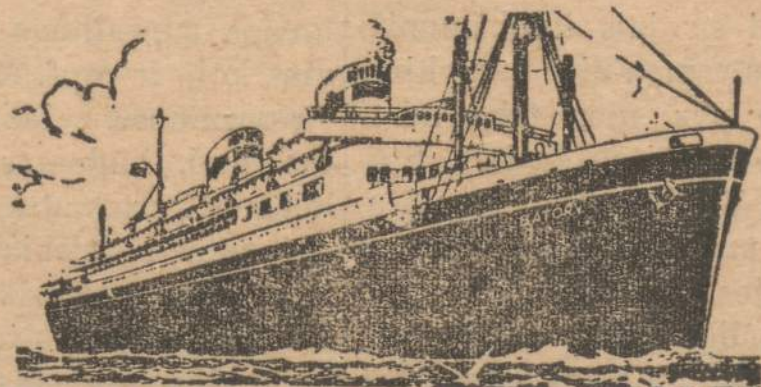
DYLERIS

Lietuvis JUOZAS ARBAČIAUSKAS, Savininkas

690 HEMPSTEAD TPKE.

FRANKLIN SQUARE, L. I., NEW YORK

Tel.: IV 1-9400

APLANKYKITE SAVO TĖVYNĖ!

Vykite patogiai ir komfortiškai žinom

M.S. BATORY

Gdynia America Line laivu, iš Kanados uostų į Southamptono, Kopenhagos ir Gdynios Baltijos pakrastyje (Lenkijoje), ir iš ten traukiniu arba automobiliu į visas Rytų Europos dalis.

Batory — tai modernus, be dėmelės švarus laivas, su nepaprastai gražiai išpuoštais svečių kambariais ir patogiomis erdviomis kabinomis. Jūs pasidžiaugsite su draugiškumu, tradiciniai puikiais valgiais ir mandagiu patarnavimu, siekiančiu patenkinti keleivius ir jiems pačėti.

Dar yra vietų kelionėms iš Montrealio — rugpiūčio 10.

"Thrift Season" kelionėms rugsėjo 8, spalio 6, lapkričio 7.

Rezervuokite sau vietas Kalėdų kelionei iš Quebec — gruodžio 5.

275 svarų bagažas asmeniui NEMOKAMAI.

Dėl rezervavimo ir informacijų pasitarkite su savo vietiniu kelionių agentu arba

GDYNIA AMERICA LINE

220 BAY STREET

TORONTO, CANADA

NEPAGRAŽINTA ISTORIJA URA-PATRIOTIZMAS IR

(Tesinys)

Ir štai tas pats K. Stašys, buvęs kadaise socialistų simpatikas, kaip man pasakojo, ir vėliau pasidaręs artimas krikščionims demokratams žmogus, taip intymiškai bičiuliavosi ir su "tėvynės išdaviku", "Pagarsėjusiu plečkaitininku" (prof. St. Žymanto žodžiai) Ancevičium, sutėkė butą ir ura - patriotiškai nusiteikusiam prof. Biržiškai. Biržiškiniam istorijos supratime tokie keisti santykiai neįtikėtini ir todėl prof. Biržiška daro išvadą, kad Stašys negalėjo man pasakoti to, kas buvo parašyta mano "Istorijoje be pagražinimų". Bet mano istorijos supratime, paremtame Bertrand Russeli humanistine filosofija, nežinančio žmonių suskirstymo į juodus ir baltus, tokie dalykai yra visai natūralūs ir suprantami.

Lygiai taip pat natūraliu ir žmonišku laiku ir faktą, kad rotarietis Mykolas Romeris kurs stebėjosi ir purtė galvą dėl kai kurių prof. Biržiškos politišku - visuomenišku pozicijų, atsidūręs Vilniuje pakvietė jį ne tik į Rotary klubą, bet ir į kūmus. Ir kodėl jis to, kaip rotarietis, negalėjo padaryti? Juk visai galimas dalykas, kad tokiais savo žingsniais Romeris manė paveikti prof. Biržišką daugiau humaniška linkme, anais neapykantos ir fanatiškiausių nacionalistinių aistrų kupiniais laikais.

Kiek liečia mano nusistatymą, tai pvz. asmeniškai labai stipriai kirtaus su daugeliu asmenų dėl principinių klausimų, bet, nežiūrint to, stengiausi išlaikyti su jais kuo žmoniškiausius asmeninius santykius. Ir taip pvz. man teko labai stipriai susikirsti su kun. Stanislovu Yla dėl Vydūno raštų, kurie pranyko iš Lietuvių Draugijos Berlyne globojamo knygynėlio. Kun. Ylai, kaip Draugijos valdybos vienam iš narių, tos lietuviškos institucijos vadovybė pavedė globoti iš Rytprūsių atgabentą lietuvišką knygynėlį, kuriame buvo ir visi Vydūno raštai. Bet štai vienas iš Lietuvių Draugijos narių mane painformavo, kad kun. Yla pravedė knygynėlio cenzūrą ir pašalino Vydūno raštus. Tą reikalą kuo griežčiausioj formoj iškėliau Draugijos valdybos posėdy, kuriame, be kun. Ylos ir manęs, dalyvavo Rapolas Skipitis, generolas Kazimieras Musteikis ir Antanas Valiukėnas. Mano kaltinimus kun. Ylai visu griežtumu parėmė ir Antanas Valiukėnas. Kun. Yla, atsikirsdamas ir teisindamas Vydūno raštų cenzūrą, išvadino mane ir Valiukėną atitrukusiais nuo liaudies, nes mes "nevaikštom į bažnyčią" ir tam panašiai. Rapolas Skipitis ir Kazimieras Musteikis laikėsi neutraliai ir su didžiausiu susidomėjimu klausė abiejų pusių aistringą

ginčą. Negalint priėti prie skirtingų nuomonių išlyginimo, Rapolui Skipičiui pasiūlius ir Kazimierui Musteikiui pritarus, abi pusės likom prie savo ir įrašėm skirtingas nuomones į Valdybos protokolų knygą.

Nežiūrint betgi šitokio principinio pobūdžio susikirtimo mūsų asmeniškai santykiai su kun. Yla nenutrūko ir, grįžęs Lietuvon, jis pakvietė mane į kunigų seminariją su slaptu pranešimu apie tarptautinę padėtį kunigų seminarijos profesoriams. Tą pakvietimą priėmiau ir padariau kunigų seminarijos profesoriams pranešimą, nors nei kun. Yla nei aš savo nuomonių nepakeitėm dėl Vydūno raštų.

Bet prof. Biržiška matyti laikosi ir po šiai dienai skirtingos nuomonės dėl savitarpio santykių tarp žmonių skirtingo nusistatymo. Atrodo, kad jo istorijos supratime, ypač kiek tai liečia lietuvių - lenkų santykius, veikia savotiška logika ir savotiška galvosena, tematanti "sėdinčius ant kalniuko lenkus su žibančiomis kaip velniuko akimis", iš vienos pusės, ir iš kitos pusės lietuvius, kupinus angeliškų - biržiškiškų dorybių.

Prof. Stasio Žymanto ura-patriotiška išmintis

Stasio Žymanto rastiškų tautininkų "Dirvoj" (1960 m. spalio 14 d.) atspausdintame straipsny "Pasaka apie vieną sovietinį herojų ir ALTą" esmėje atsispindi toks pat ura-patriotiškas lietuvių tautos istorijos supratimas ir aiškėjimas kaip ir prof. M. Biržiškos straipsniuose. Skirtumas tik tas, kad, būdamas jaunesnės lietuvių kartos atstovas, Stasys Žymantas nereikia pretenzijų į socialdemokratiškumą. Kaip Antano Smetonos tautvadiškos mokyklos ištikimas auklėtinis St. Žymantas turi didesnių aspiracijų. Kaip jau jo straipsnio antraštė rodo, "dypukiškas" profesorius Žymantas mėgina knistis po ALTą ir ypač "Naujienu" pamatais, kad senosios išėivijos demokratiškai institucijai ir tos išėivijos demokratiško dienraščio vadovybei primesti jo atstovaujamo tautininkiškumo vadizmo pažiūras.

"Dirvos" ura - patriotiškas išminčius betgi nėra toks įžūlus, kaip jo bendraminčiai iš to rastiškų tautininkų organo. Perefrazuojant prof. Petro Leono žinomą posakį, kad "visi žulikai tautininkai, tik nevisi tautininkai žulikai" galima pasakyti, kad S. Žymantas priklauso tiems aukštesnės klasės rafinuotiems tautininkams, kurie juodą darbą paprastai palieka kitiems, netituluotiems bendrams. Gaidžiūnai, Rastiniai, Railos ir jiems panašūs tegul puola ALTą ir ypač jo

sekretorių dr. Pijų Grigaitį ir kitus socialistus. Tai juk jų vienintelė profesija, kurioj jie specializavosi dar Antano Smetonos Lietuvoj. Stasys Žymantas, kurs Lietuvoj reikėsi Žakevičiaus mokslinėj karjeroj, jei neklystu, buvo dasikrapštęs iki "tautos vado" t. y. Valstybės Tarybos, o Justo Paleckio sovietinės Lietuvos prieškariniame laikotarpy lietuviškojo Vilniaus universiteto delegacijoj važinėjo į Maskvą, o vokiečių sovietų karui prasidėjus iškiolo į aktyvistų vadus Vilniuje, — vartoja labiau diplomatišką taktiką ir dargi net cituoja prancūzų diplomato Bertholot frazė. Jis savo straipsny pagiria ne tik ALTą ir "Naujienu" antibolševikišką laikyseną, bet dargi "pagarsėjusio plečkaitininko Ancevičiaus knygą "Staliniškoji valstybės koncepcija", atspausdintą lenkiškai Antrojo Pasaulinio karo išvakarėse.

Tiesiog nuostabus "Dirvos" profesorius objektingumas!

Bet hematant paaiškėja, jog objektingumo poza St. Žymantui reikalinga kad pagražintą Lietuvių Enciklopediją pakelti į neklaidingumo aureole apgaubtą ura-patriotišką "Šventąjį Raštą" ir kitaip galvojančius apšaukti ne tik revizionistais, bet beveik premjero Chruščiovo propagandistais. Su profesorišku autoritetu S. Žymantas šaukia: — žiūrėkit ką Lietuvių Enciklopedija rašo apie Justą Paleckį ir palyginkit tai su Ancevičiaus pasaka apie tą sovietį herojų! To revizijos isto pasaka gali tik pasiūlyti Zimanas iš vilniškės bolševikų "Tiesos". Jeigu jau dr. Pijus Grigaitis leidžia "Naujienuose" tai spausdinti ir neekskomunikuoja Ancevičiaus, kaip tai padarė su A. Šalčium dėl pastarojo straipsnio "Darbe", — tai matomai ir pats dr. Grigaitis revizionistas ir turbūt žada kviesti Ancevičių į "Naujienu" redaktorių. O tai ura - patriotiškam profesoriui "kelia tam tikro nerimo, nes dabartinė "Naujienu" aiški ir tvirta pažiūra į Kapsuko - Angariečio sovietinės Lietuvos koncepciją staiga atsidurtų revizijos pavojų paleckinio istorijos išjautimo dvasioj".

Štai tau ir neprašytas "Naujienu" gelbėtojas iš jo paties išgalvoto revizionizmo pavojaus! Tai bent profesoriškas samprotavimas, sugebantis nelyginant George Orwello ke-turkojis didvyris Squealer iš "Animal Farm" "turn black into white and vice versa". Leisdamasis į tokias rafinuotas ir suktas diskusijas, S. Žymantas pamiršo vieną dalyką, kad jos galimos tik tai totalistinėse santvarkose, kur visagalintis cenzorius paremia tokių ponų profesorių kaip jį, išmintį ir autoritetą.

Jeigu jau S. Žymantas nori mokyti kitus istorijos ir su profesorišku autoritetu kalbėti apie kitų revizionizmą, tai pirmą eilėn jam pačiam būtų pravartu padaryti (žinoma, jeigu jis tik gali) nuosavo totalistinio galvojimo pagrindinę reviziją ir šiek tiek pasimokyti istorijos.

Dalykai, kurių "Dirvos" profesorius niekad nesupras

Dargi mažam vaikui aišku, kad "brutali sovietų raudonosios armijos jėga" suvaidino lemiantį vaidmenį ne tik lietuvių tautos istorijoje, bet ir visame tame katastrofiškame istorijos laikotarpy, kuris istorijos vadovėliuose yra užfiksuotas kaip Antras Pasaulinis karas, iš pagrindų pakeitęs pasaulio vaizdą. Bet ko "Dirvos" profesorius nemato ir nesupranta, tai šito, kad praūžusioj istoriškaj katastrofoj reikėsi ne tik raudonosios armijos brutali jėga, bet ir tą katastrofą su Stalino palaima pradėjusio Hitlerio armijų brutali jėga ir Japonijos samurajų bei Mussolini kaip lygiai Vakarų demokratijų, Amerikos ir t.t. karinės pajėgos. Tame revoliuciniame istorijos procese griuvo imperijos, keitėsi santvarkos, žuvo milijonai žmonių, kol pagaliau iš to chaoso neišryškėjo iš esmės pasikeitęs pasaulis, kuriame, tarp kitko, mažosi ir sovietinė Lietuva kaip įvykęs istoriškas - politinis faktas. Tą faktą galima vadinti kaip kam patinka. Galima ginčytis dėl susijusių su juo atributų ir, pavyzdžiui, kaip lietuviški enci-

(Tesinys 5 pusl.)

CENTRAL PARCEL SERVICE

dabar turi skyrių

2618 WEST 63rd STREET

(Talman Ave. kampas)

Tel.: WA 5-2466

Atvykite ir pasitarkite su administratorium
BALIU VITKUMDarbo valandos: nuo pirmadienio iki penktadienio
11:00—7:00; šeštadieniais 9:00—5:00.

PATOGI VIETA AUTOMOBILIAMS.

Pagrindinis ofisas:

220 SOUTH STATE STREET

Tel.: WA 2-9354

Darbo valandos: nuo pirmadienio iki penktadienio
9:00—5:00; šeštadieniais 9:00—3:00.Vienodai puikus patarnavimas abiejuose ofisuose
siunčiant siuntinius į Lietuvą.

Ura-Patriotizmas...

(Atkelta iš 4-to pusl.)

klopedistai padarė, užfiksuo-
dami Lietuvių Enciklopedijoje
versiją, kad Justas Paleckis
yra pavainikis ir tai dar žydiš-
kos kilmės! Bet visa tai negali
pakeisti to dalyko, kad pokari-
niame pasauly sovietinė Lie-
tuva jau 16-ti metai yra isto-
riškai - politinė realybė.

Bet "Dirvos" išminčius ne
tik, kad to negali suprasti, bet
nesupranta ir Amerikos bei
ALTO pozicijos paminėto isto-
rijos proceso eigoje. Išskiriant
S. Žymantą ir jam panašius
profesorių "gudrius užpakali-
niu protu", kiekvienam, tur
būt, aišku, kad ne tik demok-
ratinė Amerika ir jos organi-
zacija dalis amerikoniškoji Lie-
tuva su savo politiniu ALTO
organu, bet ir visos karan įvel-
tos valstybės nesitikėjo esamų
karo padarinių. Tai tik dar
kartą patvirtino žinomojo vo-
kiečių karo filosofo von Clau-
sewitz dėsni, kad "žinoma kas
ir kaip didelį karą pradeda, bet
niekad nežinoma, kas ir kaip
tokį karą užbaigia".

Jeigu Hitleris, Mussolinis, ar
Japonijos samurajai būtų iš
anksto žinoję, kad jų pradėtas
karas baigsis jų imperijų su-
naikinimu ir iškilimu dviejų
gigantiškų valstybių kaip Ame-
rikos Respublika ir Nauja So-
vietų Imperija, vargu jau jie
būtų karą pradėję. Bet taipgi
nei Amerika nei Sovietų Sąjun-
ga nežinojo, kad karas baigsis
tuo, kuo jis baigėsi. Kaip šian-
dien yra žinoma iš daugybės
paskelbtų dokumentų, karo ei-
goje buvo labai daug kritiškų
momentų visoms kare dalyva-
vusioms valstybėms.

Tai ką jau bekalbėti apie
mažytę Lietuvą ir jos žmones,
kuriuos siaučiančios audros
mėtė kaip šapelius ir kurių li-
kimas istorijoje be pagražinimų
pilnas tragiškos desperacijos,
blaskymosi, ieškojimų savo
tautai ir sau vienokios ar ki-
tokios išeities.

Tik pastatykime eilę "kodėl"
klausių ties kaip kuriais to per-
dėm tragiško istorinio laikotar-
pio reiškiniais ir kiekvienam
blėviau galvojančiam asme-
niui bematant išryškės visas
kompleksas faktorių atsispin-
dinčių Vasario 16-os Deklara-
cijos inspiroto lietuviško vals-
tybingumo žlugime ir sovieti-
nio valstybingumo įsitvirtini-
mė mūsų gimtinėje.

Ir taip, kodėl diktatoriškas
tautininkų režimas, teisinges sa-
vo egzistenciją Lietuvos išgel-
bėjimu iš komunizmo pavojaus
1926 metais, 1939 metais spa-
lio mėn. be jokio dargi žodi-
nio protesto įsileido Sovietų
Sąjungos militarines bazes ir
reiškė Stalinui dėkingumą už
Vilniaus grąžinimą, kai tuo
tarpu demokratiškoji Suomija
atmetė Maskvos reikalavimus,
pagražintus viliojančiais pasiū-
lymais apie Kareliją ir ryžtin-
gai stoji į nelygią didvyrišką
kovą už savo laisvę ir valsty-
binę nepriklausomybę? Kodėl
"tautos vadas" Antanas Sme-
tona 1940 metais birželio mėn.,

netaręs nei žodelio į jo "numy-
lėtą tautą", kurios vardu su-
virš 12 metų taip išdidžiai kal-
bėjo, vogčiomis pabėgo iš Lie-
tuvos ir tuo pačiu iš lietuvių
tautos istorijos? Kodėl kitas
gruodžio 17-os nakties didvyris,
Augustinas Voldemaras, tuo
pat metu grįžo iš užsienio į
sovietiną Lietuvą? Kodėl
Antanas Merkys, pabėgusiojo
"tautos vado" paliktas viet-
ninkas, pritaikė tautininkų re-
žimo konstitucinius nuostatus,
kad įvesdinti Justą Paleckį į
lietuvių tautos politinę sceną,
pradėjusią naują laikotarpį lie-
tuvių tautos istorijoje? Kodėl
į Justo Paleckio vadinamąją
liaudies vyriausybę įėjo tokie
žinomi visuomenininkai kaip
Vincas Krėvė - Mickevičius ir
Ernestas Galvanauskas? Ko-
dėl Justo Paleckio atstovauja-
mam režimui reikė lojalumą
tokie tautininkų režimo rams-
čiai kaip Savanorių, Šiaulių Są-
jungos ir Kariuomenės vadai?
Kodėl lietuviški diplomatai, va-
dovaujami vadinamojo diplo-
matijos šefo Lozoraičio ne tik
kad laukė su protestais, kol
susovietinta Lietuva buvo in-
korporuota į Sovietų Sąjungą,
bet kai kurie jų, kaip pvz. Lie-
tuvos atstovas Berlyne vyko į
Lietuvą ir prisistatydino Pa-
leckio liaudies režimui, kai tuo
tarpu Amerikos Valstybės De-
partamentas pareiškė griežtą
protestą prieš Maskvos inter-
venciją į Lietuvą ir kitas Pa-
baltijos valstybes daug anks-
čiau? Kodėl "tautos vadas"
Antanas Smetona, 1940 m. spa-
lio mėn. atsiradęs demokratiš-
koj šveicarijoj, nieko protin-
gesnio ir kilnesnio neišgalvo-
jo kaip menkavertį falsifikatą
pavidale vadinamųjų Kybartų
Aktų, numatančių Stasį Lozo-
raitį savo tautvadišku įpėdi-
niu? Kodėl tame laikotarpyje
nesirado reikšmingesnės poli-
tiškos emigracijos iš susovie-
tintos Lietuvos, kai tuo tarpu
1941 m. kovo mėn. per 26,000
lietuvių apsisprendė vokiečiais
ir kaip tokie repatriavo į Tre-
tįjį Reichą, kur buvo sutikti
kaip "Fuererio garbės svečiai"?
Kodėl vadinamųjų aktyvistų
vyriausybė, vadovaujama Kau-
no universiteto docento Juozo
Ambrozevičiaus, užuot prokla-
mavusi neutralios Lietuvos
Respublikos atstatymą, visiš-
kai nutraukė su demokratinė-
mis lietuvių tautos tradicijo-
mis ir paskelbė fašistinės Lie-
tuvos koncepciją, paremtą Tre-
čiuoju Reichu? Kodėl į Hitlerio
Ostlandą išpraustoj lietuvių
tautoj tik senesnės kartos lie-
tuvių veikėjai, ir tai iš tauti-
ninkų naikinamųjų demokratų
gretų, teatgaivino demokratiš-
kos Lietuvos politiška koncep-
ciją, atstovaujamą pagrindinio
VLIKo, kuriam vadovavo so-
cialdemokratas Steponas Kai-
rys, Vasario 16-os Deklaraci-
jos autorius ir signitaras?

Bestatant tuos "kodėl" ties
svarbesniais reiškiniais, susi-
jusiais su lietuvių tragiškais
išgyvenimais karo meto kata-
strofiškam laikotarpy, negali-
ma neprieiti prie konstatavimo
ir to jau paminėto istoriško-

politiško fakto, kad krauju
nuplautoj mūsų gimtinėj so-
vietinė Lietuva liko kaip vie-
nintelė politiška forma, skirta
lietuvių tautos gyvenimui po-
kariniame laikotarpy, kurio
liudininkais esame jau daugelį
metų.

Aišku, galima į visa tai už-
merkėti akis, kaip kad daro S.
Žymantas ir, ausigaubus ura-
patriotiška antikomunizmo
skraiste, taukšti profesoriškus
niekus apie revizionizmą. Nes
jeigu jau konstatavimas fak-
tų, kad ir tragiškiausių, bei iš-
ryškinimas su jais susijusių
kai kurių aspektų žymantui
reiškia revizionizmą, tai nebė-
ra jokios prasmės toliau besi-
ginėti.

(Pabaiga)

SKAITYK KASDIEN
NAUJIENAS
IR TEMYK SKILTIS

Lietuviai taipgi perka ir parduoda
ir progas sužinoti tikrai per

NAUJIENAS

Išpardavimas naujų lietuviškų rekordų

PO \$1:00

Mano mergužėlė ir Visur tyla. Solo šilgalis.
Ramu čia gyventi ir Slama silko vėjas. Moterų balsų kvartetas.
Linksmu laiku ir Koją, koja — polkos. Oskestras.
Valsas ir Žvakė ir plaštakė. Budriūno kvartetas.
Dzinguliukai ir Gyvenki, juokis ir mylėk. Duetas su orkestru.
Oželis ir Geismai ir svajonės. Kvartetas su orkestru.
Vainikas I ir II dalis. Lietuviškos melodijos.

PO \$3.95 VIENAS

12 colių (33 greitis, Long playing)

Šaltysius — rinkinys 18 dainų ir muzikos iš Lietuvos (Nauja plokštelė)
Pavergtos tėvynės muzika. Tomas I. Liaudies dainos. Iš Lietuvos
operų ištraukos.

Pavergtos tėvynės muzika. Tomas 2. Šokiai ir estradinė muzika.

PO \$4.00:

Algirdo Brazio dainų albumas, 10 col. (8 solo dainos).

PO \$4.95:

(33 greitis) 12 colių

Lietuviškos dainos ir šokiai (16 dainų ir šokių).
Dainos iš Lietuvos (16 dainų solo su chorų).
Mano Lietuvos prisiminimai (Leonės Juodytės 14 dainų su gitara).

Rekordus siunčiame paštu į visas pasaulio šalis.

Amerikoje už pašto ir supakavimo išlaidas siųsdami užsakymą pridėkite
Extra \$1.50. Kanadoje \$2.50. Kitur atitinkamai daugiau. Užsakymą
siųskite kartu su money orderiu. COD nesiunčiame.

Budrik Furniture

(JEWELRY DEPT.)

3241 SO. HALSTED STREET

Tel.: CALumet 5-7237

Chicago 8, Illinois

Atdara pirmaienų ir ketvirtadienių vakarais iki 9 val. Sekm. 11—5.
Budriko radijo programos sekmadieniais iš stoties WHFC, 1450 kil. nuo
2 iki 2:30 val. po pietų.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELUI!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus,
ar šlap ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis
parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimai ištikus,
neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

Telefonas: CEntral 6-5208

KAMBARYS 1043

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

1941 m. birželio mėn. traukdamiesi raudonieji rusai iš Lietuvos, išžudė daug nekaltų lietuvių. Čia matome Pravėniškių aukas.

ATPASAKOJIMAS...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Kad ir man gal nebetoli toji žiaurioji valanda, kada nustos plakusi jos mažytė širdis. Siurpas nukrėsdavo visą kūną. Dabar aš norėjau, kad traukinys kuo greičiausiai neštų mus tolyn, nesvarbu kur ir kad greičiau baigtųsi toji kankinanti kelionė. Skaičiau, kad tai vienintelis mano dukrytės išsigelbėjimas. Taip bent tikėjaisi. Pagaliau po keletos dienų mūsų ešalonas, Sibiro klaikybėse praretinęs ir išmėtęs žymią dalį savo nelaimingų keleivių, sustojo. Čekistai pranešė, kad toliau traukiniu nebereikėsia važiuoti. Plačiai atidarė vagonų duris ir liepė išsikraustyti. Nors nežinojau kas laukia toliau, bet aš atsidusau, pasidarė lengviau. Traukinį lydėjusių čekistų načalnikas perdavinėjo mus vietinės valdžios (partijos) atvykusiems pareigūnams. Prisiminiau viduramžių vergvaldžių laikus. Taip, tai buvo 20 amžiaus vergvaldžiai. Prisiminiau skaičius apie viduramžių vergų pirklius, kurie taip pat varydavo savo pagautas aukas. Bevarant pakelyje kas neišlaikydavo, likdavo lėtai mirčiai. Priėjau išvados, kad rusiškojo bolševizmo žiaurybės žymiai pralenkė viduramžius.

Man teko garbė būti paskirtai į kolchozą pavadintą "Lenino keliu". Kitos mūsų ešalono likusios aukos buvo išskirstytos po kitus baudžiavinius dvarus: "Stalino keliu", "Po Lenino vėliava", "Raudonasis Spalis" ir pan. Taigi mano ir šimtų tūkstančių kitų lietuvių, latvių, estų gyvenimas jėga, smurtu buvo pasuktas kruvinais leninų, stalinų nutiestais keliais, pridengtais nekaltų žmonių kraujyje išmirkyta vėliava. Toks jis yra nūdienis bolševizmas.

Tapau kolchozo "Lenino keliu" piemenė. Ganiau galvijus, nemažiau pasigailėjimo vertus kaip ir aš. Daugelis negausios kolchozo kaimenės galvijų vos

paeidavo. Jei kuri karvė besiūbudama parpuldavo, tai savo jėgomis neišstengdavo atsikelti. Kai reikėdavo tokiais atvejais pamelžti, tai atvykdavo daugiau žmonių ir virvėmis prikeldavo. Kol melžėja melždavo, kiti prilaikydavo, kad virsdama neprigultų melžėjos, kas, kaip pasakojo, pasitaikydavo. Vargšai gyvuliai, lygiai kaip ir žmonės! Kraugeriškas bolševizmas, kaip siurbėlė iš žmogaus ir iš gyvulio tik siurbė ir siurbė.

Savo Rūtelę per dienų dienas palikdavau vieną, be jokios priežiūros. Kitokios išeities nebuvo. Vyko karas, trūko darbo jėgos. Moterys, vaikai, seniai turėdavo atlikti visus darbus, nes vyrai buvo mobilizuoti armijon. Vakare grįžusi, Rūtelę rasdavau apsiverkusią, murziną ir, žinoma, apsidirbusią iki kaklo. Bet svarbiausia buvo tai, kad neturėjau kuo maitinti, nes krūtimi nustojau maitinusi, neturėjau pieno. Kitų kolchozo moterų patarta, pradėjau maitinti savo krauju. Pradurdavau veną ir išspaudusi kraujo sumaišydavau su vandeniu ir taip maitindavau. Išeidama rytą piemenauti, iširdavau mirkytos duonos gumulėlį į skudurą ir parišdavau po kaklu. Pripratinau dienomis miegoti, o naktimis stengdavaus kiek galima primaitinti.

Ir taip mėnuo po mėnesio, nors ir skurdžiai, bet vis tik augo mano Rūtelė. Aš buvau labai laiminga, laimingesnė už kitas motinas. Nesijaučiau viena, turėjau vienintelę paguodą. Juk daugiau nieko aš neturėjau. Nustojau vyro, artimųjų ir draugų. Toli toli vakaruose liko gražioji Dzūkija prie Nemuno, liko tėviškė. Labai dažnai giedriais vakarais ilgai ilgai, sustingusi kaip sfinksas, stovėdavau ir žiūrėdavau kur leisdavosi saulė vakaruose. Tokiais momentais paskėsdavau mintyse ir netolimos praeities prisiminimuose, užmiršdama

klaikią ir žiaurią dabartį. Vaizduotėje atkurdavau tėviškės vaizdus, prisimindavau nerūpestingą jaunystę, gimnaziją, studijas ir mokslo draugus. Taip pamažu slinko vargo, skausmo ir ilgesio persunktos dienos. Rūtelė, nors ir didžiausiame varge, augo sveika, nesirgo. Pradėjo po truputį vaikščioti. Vargas mums abiem, nors lėtai, ėjo vis mažyn.

Vieną pavakarę, man piemenaujant, atbėgo kaimynė rusė ir pranešė, kad susirgo palikta namuose Rūtelė. Širdis jautė, kad kažkas tai baisaus atsitiko su jąja. Visą palikusi, kiek jėgos leido, parbėgau namo. Parbėgusi radau sukniubusią, nežmoniškai klykiančią. Pasirodo, kaimynė pažėrė ant kiemo degančių žarijų iš pečiaus ir Rūtelė bevaikščiodama, be jokios priežiūros, basom kojytėm užlipo ant jų. Vargšėlė nežinodama ir nesuprasdama kas daryti klykė iš skausmo ir, užuot bėgusi šalin, mindžiojosi vietoje, kol išgirdė klyksmą kaimynės nukėlė nuo žarijų apdegusiom kojytėm. Nežinojau kas daryti. Arti nei gydytojo nei vaistų nebuvo. Delsti nebuvo laiko, kiekviena minutė brangi, kad išgelbėti jos gyvybę. Rajono centras, kur yra gydytojas (tikriau tik felčėris) buvo už 35 km. Kreipiausi į kolchozo pirmininką, kad skubiai duotų arklį vykti pas felčėrį, bet jis kategoriškai atsisakė. Mat, partijos rajono komiteto buvo kuo grieščiausiai uždrausta duoti arklus privačiam naudojimuisi. Buvo pati darbymetė, vyko karas. Kolchozo pirmininkas pasiūlė man važiuoti su veisliniu eržilu, kuris darbams nebuvo naudojamas. Bet šiuo pasiūlymu negalėjau pasinaudoti, nes eržilas buvo labai pasiutęs. Kiek žinojau, jį sunkiai suvaldydavo jauni stiprūs vyrai.

Pamėginau prašyti kolchozo pirmininką, kad duotų vieną kolchoznicą palydovu, nes vienai važiuoti su vaiku rankose buvo neįmanoma ir pavojinga.

Duoti palydovą pirmininkas dėl tų pačių motyvų atsisakė. Kadangi kitos išeities nebuvo, o turėjau skubėti, susivyniojau be perstojo klykiančią Rūtelę, visai pavakariais pėsčiomis pasileidau rajono centro link pas felčėrį. Paryčiu buvau vietoje. Rajono "daktaras" apžiūrėjo, patėpęs kažkokia mostele aprišo, ir viskas. Jis, žinoma, buvo bejėgis daugiau kuo nors padėti. Trūko jam daugiau žinajimo medicinoje, visiškai nebuvo vaistų. Jokia kitokia medicinos pagalba buvo neįmanoma.

Apie vidurdienį grįžau namo. Gydymą toliau tęsėme įvairiais kaimynių žinomais vaistais naminiu būdu. Ir taip vargšėlė klykdavo per dienų dienas viena savo vargingame guolyje, nes aš turėjau piemenauti toliau. Palengva, baisiai kentėdama, šiaip taip pasveiko.

Taip praslinko dar keletas vargo metų. Jau buvo pasibaigęs karas. Gyvenimas labai palengva nežymiai gerėjo. Aš praturtėjau. Už vyro kostiumą, atsivežtą iš Lietuvos, nusipirkau namą ir ožką. "Namas" susidėjo iš vieno kambario, tiksliau mažo, žemo kambarėlio su mažute piemenėle, kurioje žiemos metu apsigyvendavo ir mūsų ožkytė su dviem vištom. Bendrai aš prieš kitus vietinius jaučiausi gana pasiturinti. Vietiniai ruseliai į mane žiūrėjo kaip į buržuiką. Žinoma, jų akimis žiūrint, tai aš praturtėjau palyginus per trumpą laiką ir dar karo metais. Aš juk turėjau ne tik ožką, bet net ir nuosavą namą. Seniai gyvenę vietiniai nevsi turėjo ožkas, nekaltant apie namą.

Laikui bėgant pavyko susirasti ir lietuvių. Suėjau į ryšį su mūsų ešalono buvusiomis bendrakeleivėmis, susitikau net pažįstamą mokytoją, kilusią iš gretimo valsčiaus ir mokytojavusią kaimyniniame miestelyje. Retkarčiais aplankydavome vieni kitus. Tai bu-

(Nukelta į 7-tą psl.)

ATPASAKOJIMAS...

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

vo laukiami, malonūs susitikimai, o šnektų, šnektų be galo, — apie viską. Ypač kiekviena interesavomės kur galėtų būti mūsų vyrai, į kokią pasvietę juos išgabeno, koks jų likimas? Niekas nieko nežinojo, negirdėjo.

Pasitaikydavo susitikti ir kitų pabaltiečių — latvių, estų. Kiekvienas tremtyje sutiktas tautietis, arba betkoks tremtinis, nors anksčiau niekad nebuvęs pažįstamas, buvo geriausias, maloniausias ir artimiausias žmogus. Su kiekvienu pasidalindavome kelionėje pergyventais baisumais, tremties vargais. Štai vienas papasakojo labai įdomią, bet kartu ir liūdną istoriją. Viename ešlone (žymiai vėliau po mūsų) bebaigiant kelionę prisistatė jaunas kunigas. Kunigėlis toks pat nelaimingas tremtinis, kaip ir visi mes. Geras lietuvis, patriotas. Visada nuoširdus, visada pasiruošęs artimui nelaimėje padėti kuo galima. Maloniai draugiškai aplankydavo kiekvieną, išklausydavo jų vargus, užjausdavo. Ramindavo nepulti dvasioje, nepamesti vilties ir kantriai laukti dienos, kada pasibaigs mūsų vargai ir kančios. Ragino būti vieningiems ir padėti vieni kitiems. Kunigėlis slapta krikštydavo vaikus, išklausydavo išpažintį. Buvo visų mielai laukiamas, įgijo visų pasitikėjimą, nes ir pats apie save buvo visiškai atviras. Per palyginus trumpą laiką kunigėlis suspėjo pažinti kiekvieno tremtinio gyvenimą, nuotaiikas, lūkesčius, apie veiklą iki tremties Lietuvoje, apie gimines išvežtus ir likusius. Bet kaip staiga iš kažkur atsirado, taip staiga kažkur dingo. Visi buvome įsitikinę, kad jį areštavo už jo veiklą tremtinių tarpe. Labai apgailėstavome savo mielo kunigėlio. Bet kai neužilgo po jo dingimo, vienas po kito buvo areštuojami tremtiniai, supratome kas per vienas buvo tas kunigėlis. Tai būta iš Lietuvos specialiai apmokyto čekisto lietuvio, pasiūsto šnipinėti. Vėliau sužinojome, kad visiems areštuotiems buvo sudarytos baudžiamosios bylos, nuteisti nuo 10 iki 25 metų ir buvo išgabenti į Vorkutą. Uchtą bei kitus gausius "sovietinius kurortus", išmėtytus poliarninėje srityje. Vienas jų gavo 25 metus dėlto, kad buvo atsivežęs lietuvišką trispalvę vėliavą, kurią buvo parodęs tariamam kunigėliui. Atrodo, kad Kremliaus budeliai vien tik tuo ir gyveno ir visas jų gyvenimo tikslas buvo kuo daugiau prazudyti žmonių.

Iš naujo visus apėmė siaubas, nes beveik kiekvienas daugiau ar mažiau buvo atvėręs savo širdį. Vėliau sužinojau dar vieną istoriją. Vienas tremtinis buvo gana "pralobęs" (panašiai kaip aš), turėjo įsigijęs nuosavą "namą", laikė ožką, keletą vištų. Tasai "buržujus" iš Lietuvos sugalvojo nusifotografuoti su savo ožkyte prie sa-

vo, pusiau į žemę įlindusio "namo" ir nuotrauką pasiuntė Lietuvos giminėms parodyti, kaip gyvena iš kapitalistų jungo bolševizmo išlaisvintas proletariatas. Nuotrauka buvusi gana žavinga: ant "namo" stogo išdidžiai ganėsi ilgabarzdė, o šalia stovėjo aukšto ūgio šeimininkas, lygus su namu, kaip milžinas.

Laiškas su nuotrauka adresuoto Lietuvoje nepasiekė, bet pateko ten, kur visi laiškai tikrinami — į pašto specskyrių (Lietuvoje laiškai, ypač iš kapitalistinio pasaulio, dar ir po šiai dienai pašto specskyriuose yra kontroliuojami).

Tokia "sovietinį rojų" kompromituojanti nuotrauka, aišku savaime, "rojaus" budavotojus labai suerzino ir sukėlė jų pasipiktinimą. Nuotrauka buvo gražinta atgal, žinoma, ne savininkui, bet sovietinio "teisingumo" organams Sibire ir vargšui fotografui buvo sudaryta baudžiamoji byla. Kaip "liaudies priešas" jis buvo nuteistas 15 metų "poilsui" Vorkutoje. Iš vietinių gyventojų ruselių sužinojome, kad iš poliarninių "kurortų" labai retas kas sugrįžta gyvųjų pasaulin, o jeigu kam pasakyta sugrįžti, tai irgi menka laimė, nes grįžta suluošinti, amžini invalidai.

1948 metais pribuvo nauji ešlonai su naujomis aukomis. Keletas jų buvo apgyvendinti ir mūsų rajone. Susitikdavome, pasikalbėdavome, bet didelio atvirumo stengėmės nerodyti, buvome kartą pamokyti.

1949 metais rugpiučio mėn. mano artimiausia pažįstama mokytoja susilaukė brangaus, nelaukto svečio iš Lietuvos, — aplankyti seselės atvyko brolis su dideliu maišu lauktuvių. Toks geras mielas buvo tas jos brolelis. Nors mačiau pirmą kartą gyvenime su juo, bet neišlaikiau ir puoliau jam glėbin ir verkiau apsikabinusi. Kai aš jį paleidau, pamačiau, kad mums visiems trims rieda ašaros. Apsiraminę vaišinėmės lietuvišku kumpiu, dešra, sūriu. Tai buvo daugiau negu karališkos vaišės. Šnekėjome visą naktį. Nė nepajutau, kaip pradėjo rytuose dangus raudonuoti. Pažadėjusi neužilgo vėl apsilankyti, basa per ryto rasą, skubėjau namo. Beveik nesumerkusi akių išsivariau savo galvijų kaimenę į pievas. Po poros dienų vakare vėl abi su Rūtele kulniavome į svečius. Vėl vaišės, vėl šnektoms nesimatė galo. Besišnekėdami nutarėme Rūtelę gražinti Lietuvos. Nors man buvo sunku, bet Rūtelei buvo naudinga. Brolelis iš Lietuvos sutiko ją pargabenti. Rūtelė jau buvo 8 metų amžiaus ir buvo pats laikas pradėti lankyti mokyklą. Nutarėme, kad blogiausiu atveju, jei neatrastų mano tėvo (mano motina buvo anksčiau mirusi) arba mano brolių, tai jis pasiieks ją pas save. Aš juo pilnai pasitikėjau, nes jis man sudarė geros širdies žmogaus įspūdį. Jis buvo vedęs, bet neturėjo vaikų. Jis man prižadėjo ją mylėti, globoti ir prižiū-

rėti kaip savą vaiką. Vėl po pusiaunakčio per šaltą rasą grįžome namo. Man vėl naujas rūpestis, vėl naujas skausmas slėgė širdį. Labai jau nenorėjau skirtis su Rūtele. Po kelių dienų, nors labai jau sunku buvo, atsisveikinau. Vėl ašarų ašaros. Dabar likau vienū viena. Vakaraus, parvairiusi galvijus, kiekvieną kartą įėjusi į savo gūžtą tuoj apsipildavau ašaromis.

Dabar niekas manęs sugrįžtančios nepasitikdavo, neturėjau su kuo pasikalbėti, jau-

čiausi tokia vieniša ir tokia nelaiminga, kaip niekad gyvenime. Nejauku buvo pasilikti vienai savo stuboje. Išeidavau laukan, atsisėdavau ant akmens ir žiūrėdavau į tolį, į gėstančią, raudoną žarą vakaruose, kol pusiaunakty, visa sustyrusi nuo šalčio, kaip koks nakties vaiduoklis, slinkdavau savo stubon, į guolį. Supratusi nenumaldomą mano širdies skausmą, dažniau vakarais lankydavo mane mano draugė ir net likdavo nakvoti. Kai būdavo (Tęsinys 9 pusl.)

NAUMĖ LIŪNAITĖ

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime "Naujienose".

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šiuropilingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Ardėnus, mūsų gimtinę — Zvyrynę, tų laikų Lietuvą ir didingas "Trijų Režių šventės" apeigas.

Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisiųdami ar sumokėdami "Naujienoms", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

NAUMĖ LIŪNAITĖ.

IRREGULARITY A PROBLEM?

Then you owe it to yourself to try this
NEW GUARANTEED

"Back-To-Regularity Plan"

You risk no money! You can't lose with this Uncle Sam Laxative Cereal plan. It's guaranteed to help you, or you'll get your money back in full!

JUST TRY THESE 3 SIMPLE STEPS:

1. Buy 2 packages of Uncle Sam Laxative Cereal at your grocer's.
2. Eat 2 generous servings each day.
3. Be sure your diet includes plenty of liquids.

It's that simple! Finish both packages. If not completely satisfied, just send us the 2 box tops. We'll refund your entire purchase price. Ready-to-eat Uncle Sam Cereal is a delicious blend of toasted whole wheat flakes and whole flaxseed. You'll love it!

IRREGULAR DUE TO NEW LOW-CALORIE COMPLETE LIQUID DIET

Medical authorities say proper diets should provide adequate bulk. Uncle Sam Cereal furnishes necessary bulk to maintain normal regularity. Only 140 calories for complete serving with skim milk and no-calorie sweetener. (3/4-cup Uncle Sam, 111 calories... 1/3-cup skim milk, 25 calories.)

"For Over Half a Century... A Regularity Favorite"

Uncle Sam Breakfast Food Company
OMAHA, NEBR.

CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA

(Tęsa)

Kun. Mykolas Mockus

Vėliau Detroitė Mockus susipažino su lietuvių protestantų kunigu Laužemiu ir studentu Trumpaičiu. Šie du asmenys turėjo didelės įtakos į tolimesnę Mockaus darbuotę. Su jiedviem jis vedė ilgas diskusijas įvairiais religijos klausimais. Mockui labai gerai buvo pažįstamas katalikų tikėjimas, kokį Lietuvoje skelbė Romos katalikų bažnyčios atstovai, bet šiedu asmenys jį supažindino su pagrindinėmis protestantų tikėjimo idėjomis. Mockui tada atrodė, kad protestantų tikėjimas lietuviams būtų naudingesnis, ir jis ryžosi skelbti protestantizmą. Mockus nusprendė tapti protestantų kunigu, kad galėtų skelbti šio tikėjimo tiesas lietuvių tarpe. Kun. Laužemio patartas, Mockus nuvyko į Fairmont, Ohio, ir įstojo į ten buvusią protestantų kolegiją. Jis baigė šią kolegiją ir buvo išventintas į kunigus.

Mykolas Mockus, 1908 m. grįžęs į Detroitą jau kunigu, pradėjo skelbti savo idėjas vietos lietuvių kolonijoje. Jis gerai pasiruošė pirmam savo pamokslui, gana gerai jį išgarsino. Naujai išventinto kunigo pasirinktoji tema buvo "Kur yra pekla?" To meto lietuviai panašiais klausimais labai domėjosi, todėl ir prisirinko pilnutėlė salė. Kun. Mockus, paįvairindamas savo pamokslą Biblijos citatomis ir riebiu humoru, patiko klausytojams. Susirinkusieji labai smarkiai plojo naujai išventintam kunigui. Pasirodo, kad jis buvo geras kalbėtojas, mokėjo dilginti tuometinių lietuvių jausmus. Pirmasis kun. Mockaus pamokslas padarė didelį įspūdį klausytojams, jo iškeltos mintys sukėlė labai gyvų ir plačių komentarų.

Detroito lietuvių Romos katalikų kunigas negalėjo nereaguoti į kun. Mockaus pamokslą. Parapijonys susižavėjo kun. Mockaus skelbiamomis mintimis, kurios ne visuomet atitiko Romos bažnyčios atstovų skelbiamoms mintims. Vietoje rimtų diskusijų pragaro, dangaus, nuodėmės ir kitais klausimais, užvirė griežta ir fanatiška kova. Kun. Mockus apšauktas laisvamaniu, fanatikams liepta ardyti jo pamokslus. Kun. Mockus turėjo sunkumų, tekdavo ilgai laukti, kol fanatikai būdavo išprasyti iš salės ir kunigas galėdavo kalbėti. Reikalas taip toli nuėjo, kad kun. Mockaus šalininkai pasiskundė teismui. Keli fanatikai mušeikos buvo apkaltinti ir patraukti teisman. Išleista storoka knygelė, kurioje aprašyta kun. Mockaus byla su katalikiškais fanatikais. Vėliau, jau 1912 m. Romos katalikų bažnyčios komitetas apskundė kun. Mockų. Praną Gražį ir kitus kun. Mockaus šalininkus. Išimtas teismo įsakymas, draudžiantis jiems varstyti katalikų bažnyčios duris.

Protestantų kun. Mockus neturėjo savo parapijonų. Amerikoje lietuviai protestantai buvo neorganizuoti, iš viso jų skaičius buvo nedidelis. Nuo katalikų bažnyčios pasitraukusieji lietuviai prie naujai organizuojamos bažnyčios nesidėjo. Kun. Mockus pradėjo bendradarbiauti su laisvamaniais. Jiš mokėjo vykusiai aiškinti Bibliją, ypač seną testamentą, todėl įvairios organizacijos ir pradėjo ruošti šio kunigo paskaitas.

1918 m. įsisteigė Lietuvių Laisvamanių Federacija. Kun. Mockus, oficialus protestantų atstovas, rado reikalo bendradarbiauti su šios federacijos atstovais, vieninteliais tais laikais galinčiais organizuoti pamokslininkui maršrutus. Jo pamokslai - kalbos buvo rengiami ne vien Chicagoje ir jos priemiesčiuose, bet ir kitose didesnėse Amerikos lietuvių kolonijose. Kiekvienas kun. Mockaus pamokslas sukeldavo didelią susidomėjimą, daug ginčų ir aistrų. Visur atsirasdavo didokas būrys kun. Mockaus draugų, bet tuo pačiu metu atsirasdavo ir fanatiškų jo priešų. Kun. Mockaus priešai bandydavo ardyti jo pamokslus, skusti policijai, rašinėti skundus JAV vyriausybei ir teismo organams.

Reikia pasakyti, kad kun. Mockui maršrutai būdavo labai sėkmingi. Visur jis sutraukdavo didelius būrius žmonių. Jeigu pirmoji jo kalba nepripildydavo salės, tai antroji jau tiek ją pripildydavo, jog ne visiems vietos telikdavo. Kun. Mockus taip pat pramoko savo pamokslus pajvairinti. Jiš įsigijo mašiną paveikslams rodyti. Nusipirko įvairių paveikslų iš Lietuvos ir Amerikos praeities. Rodydamas Lietuvos kunigaikščius ir Amerikos prezidentus, aiškino abiejų kraštų istoriją, palygindamas ją su kasdienybe. Kun. Mockus taip pat įsigijo didoką paveikslų skaičių, liečiančių inkviziciją Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, aiškino tikiybinius karus, tų karų metu sukeltus žiaurumus.

(Bus daugiau)

DR. ANNA BALIŪNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET

Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. iš ryto ir nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telefon.: PROspect 8-3229
Rezid. tel.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET

Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmadi. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS

Insksty ir šlapimo takų chirurgija

Tel.: Village 8-6068

1 Madison St., Oak Park, arba

Tel.: PROspect 6-1795

2300 W. 51st St., Chicago, Ill.

Oakley Medical Arts Bldg.

Namų tel. OWens 5-0533

Valandos pagal susitarimą

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON

2434 WEST 71st STREET

Ofisas: HEMlock 4-5849

Rezid.: HEMlock 4-2324

OFISA VALANDOS:

Pirmad., ketvirt. ir penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, antradi. nuo 1-5, treč. ir šeštadienį tik susitarus.

DR. JONAS G. BYLA-

BYLAITIS

Nervų - Smegenų Ligos,
Chirurgija

2737 W. 71st STREET

Valandos: tik susitarus skambinant

GR 6-3409.

Ofiso telefon.: Virginia 7-0036

Rezidencijos: BEverly 8-2244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Akušerija ir moterų ligos

4157 ARCHER AVENUE

Ofiso valandos:

Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro.

Šeštadieniais nuo 2 iki 4 popiet.

Trečiądienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez. RE 7-6867

DR. BR. GAIZIŪNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2454 WEST 71st STREET

Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p.

Trečiądieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 WEST 63rd STREET

OFISO VALANDOS:

kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val.

Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000

Rezid. telefon.: GARDens 3-7278

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juška

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS

Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiądienius ir šeštadienius.

2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero

Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir šeštadienį tik 10-12.

Telef. ofiso ir buto: OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4938 W. 15th St., Cicero, Ill.

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.

Trečiądieniais uždaryta.

Šeštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210

Jeį neatiliepia šaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ

4146 SO. ARCHER AVENUE

Val.: kasdien po pietų nuo 12-3.

Daily afternoons.

Vakarais: pirmad., antradi., ketvirtadi. nuo 6-9. Trečiądieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIŪNAS

CHIRURGAS

2858 W. 63rd Street

Val.: pirmad. ir ketvirtadi. 1-4 popiet, antradi. ir penktadi. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700

Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

VIDAUS LIGŲ SPEC.

2454 WEST 71st STREET

Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9:00-2:00 p. p.

Trečiądieniais uždaryta.

Ofiso telefon.: CLIFFside 4-2896

Rez. telefon.: WALbrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS

Bendra praktika ir chirurgija
specialiai

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1724 WEST 47th STREET

Šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

(kampus 47th ir S. Hermitage Ave.)

Ofiso val.: nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak.

Šeštadieniais nuo 2 iki 6 val. v., išskiriant sekmadienius.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos

Ofisas: 2652 WEST 59th STREET

Tel.: PR 8-1223 arba TR 3-5577

OFISO val.: pirmad. 7-9 val. vakaro, antradi., trečiad. ir penktadi. 6-9 v. v.

šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS

2454 WEST 71st STREET

Ofiso telefon.: HEMlock 4-2123

Rezid. telefon.: GIBson 8-6195

Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE 4-2123

nuo 1-8 val. p. p. kasdien, išskyrus trečiądienį ir šeštadienį.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez. PR 6-4250

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

802 WEST 31st STREET

(kampus Halsted ir 31-os gatvių)

Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 1-4 p. p.

Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDES-PROTEZISTAS

Aparatai - Protezai, Med. Bandažai. Speciali pagalba Kojoms

(Arch Supports) ir t. t.

Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1

ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.

2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.

Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 So. CALIFORNIA, YArds 7-7387

Tikrina akis, pritaiko akinius

keičia stiklus ir rėmus.

Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiad. uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Optometristas-Orthoptistas

Gydo nusilpusias ir nervuotas akis.

Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius

Išgydo kreivas akis be operacijos.

Įveda netikrą - artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti

negirdintiems. Praktikuoja 40 metų.

Kalba lietuviškai.

4654 So. Ashland Ave. YA 7-6616

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS

25 metų patyrimas

Tel.: YArds 7-1829

Pritaiko Akinius

Kreivas Akis

Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė

756 WEST 35th STREET

Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.

Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10-2

val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

GRADINSKAS

TIK UŽ \$49.95

FM radijo muzika automobili

Stereo patefonai, TV, Vėsintuvai

J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.

FRontier 6-1998

Pardavimas - Taisymas,

Sekmad. uždaryta.

Skelbkitės "N-nose"

8 - NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

- SATURDAY, JUNE 17, 1961

ATPASAKOJIMAS...

(Atkelta iš 7-to psl.)

vome kartu, aš nebejausdavau tokio vienišumo, laikinai apsimindavau. Abi laukėme ir broliuko laiško.

Daugmaž po trijų mėnesių, vieną vakarą atėjusi draugė pakišo man rudą voką. Iš jos akių išskaičiau, kad laiškas iš Lietuvos, nuo broliuko. Išplėšusi iš jos laišką ryte rijau žodžius. Mūsų broliukas (dabar aš jį laikiau ir savo broliuku) rašo, kad kelionė, nors ilga ir varginanti, pasisekusi gerai. Rūtelė gyvena pas jį, pradėjo lankyti mokyklą, esanti sveika, jaučiasi gerai. Brolienė labai apsidžiaugusi, kad jis grįžęs su dukra, labai pamilusi ir apie ją vien tik tupinėjanti. Kiekvieną vakarą nurengia, paguldo į švarią lovytę ir seka pasakas kol užmiega. O kiekvieną rytą prisistato prie lovytės su šviežio pieno puoduku. Pavalgydinusi aprenčia naujai nupirktą suknelę ir batukais išleidžia į netoliese esančią mokyklą. Labai išgyrė, kaip gera, ramia, malonia mergaitė. Mokykloje mokytojai taip pat ją labai pamilę. Liepė nesirūpinti ir tautosi sveikatą. Apie mano tėvą ir brolius nė žodžiu neužsiminė. Supratau, kad ir juos tur būt, toks pat likimas išblaškė. Broliuko laiškas mane kiek apramino, jaučiausi žymiai geriau.

Niekur nedingsi, reikia nusilenkti likimo skirtai daliai. Po trijų metų gavau laišką, pirmą laišką Rūtelės ranka parašytą. Neapsakomai džiaugiausi. Toliau vis dažniau susirašinėdavome. Rešė, kad mokslas sekasi labai gerai, pagėidavo, kad geriau būtų abiem kartu, prašė atvažiuoti. Atsakydama raminau ją, kad aš greit parvažiuosiu ir gyvenime kartu, nors pati tuo netikėjau.

Apie grįžimą Lietuvon aš pradėjau rimtai galvoti. Dėjau visas pastangas ir tuo reikalu ne kartą kreipiausi asmeniškai į partijos komitetą bei miliciją. Rašinėju pareiškimus aukščiausios tarybos prezidentui, vidaus reikalų ministerijai ir partijos centro komiteto sekretoriui. Atsakymai vis būdavo neigiami. Prashinkus dar keletai metų, 1956 metais, šiaip taip per daugybę prašymų ir rašinėjimų gavau leidimą parvykti Lietuvon, bet tik atostogų

dviem mėnesiam. Aš labai džiaugiausi, buvau patenkinta ir tuo. Intensyviai ruošiausi ir nekantriai laukiau tos laimingos dienos. Visos mano mintys dabar sukosi apie Lietuvą, kurios ilgėjausi visą keturiolika metų. Ir taip keturiolika vargo metų buvo išbraukta iš mano gyvenimo, be jokios naudos sau ir kitiems. Įkopiau į keturiasdešimtuosius metus. Aš dabar jau senyva moteris ir netrukus būsiu senutė.

Pagaliau, vieną rugsėjo dieną, aš jau sėdėjau traukinyje, — traukinyje, kuris mane veža į vakarus, į tėvynę prie Nemuno. Vagone pilna keleivių. Vietos sėdėti nevisiems užtenka, tad kai kurie stovi vagono koridorijuje arba sėdi ant savo bagažo maišų. Norint praeiti reikia lipti per maišus, ryšulius, sprautis per žmones. Keleiviai visi prasti darbo žmonės. Apsirengę beveik visi vienodai: vyrai (taip pat ir moterys) apsiavę brezentiniais impregnuotais arba išvis guminiiais batais. Moterys apsiirngusios margais, pigaus perkelio, sijonais, galvas apmūturėjęs vilnonėmis su ilgais kutosais skaromis, ant viršaus apsilikusios arba tipiską rusišką vatinuką arba pilką karvišką milinę.

Tai pilkoji masė, milijonai prastų kolchozninkų, įkinkyti vilko savo pečiais sunkų bolševizmo jungą, patys mažai sau tereikalaudami.

Keturiolika metų praleidau toje pilkoje masėje, masėje su mažais reikalavimais, siauru galvojimu, atbukusiais jausmais. Keturiolika metų gyvenome arba tiksliau egzistavome kartu. Sėdėjau aš kampe prie vagono lango, retkarčiais pasikeisdama vienu kitu sakiniu su bendrakeleiviais, žvilgterėdama per vagono langą į vienodai nuobodžius vaizdus: mažytės medinės kolchozninkų trobelytės, su mažyčiais tvartukais, paslėptos vienoje eilėje. Jokio medelio, jokio sodelio, jokio gėlyno. Jokio žalumyno visoje kolchozo gyvenvietėje. Nei užuovėjos nuo šaltų žiemos vėjų, nei paunksnės nuo karštos saulės spindulių vasarą.

Keitėsi bendrakeleiviai, keitėsi vaizdai, vienodai ir nuobodžiai panašūs vienas į kitą. Šiuo momentu manęs nedomino aplinka, supanti mane. Mano širdis, mano mintys skriejo pirmyn, į vakarus. Mintyse aš jau buvau Lietuvoje. Atrodo, pro

vagono langą matau Vilniaus kalnelius, pušynėlius, ežerėlius. Tarp jų išmėtytos, soduose paskendusios lietuviškos sodybos. Štai Vilniaus rūmai dangso tarp kalnų plačiai. Gedimino pilies bokštas su plazdančia trispalve vėliava, čia pat šalia Trijų Kryžių kalnas, jo viršūnėje trys balti kryžiai stiepiasi į dangų. Apačioje tarp kalnų, tarp medžių amžinai skubanti šniokščia Vilnelė.

Senasai Vilnius! Tu mūsų išsvajotas, dainose apdainuotas! Tu mūsų didingos ir garbingos praeities liudininkas! Štai jau traukinys išneria iš tunelio ir...Kaunas! Amžinai jaunas, jaunatviškos energijos pilnas, nerimaujantis miestas! Čia studijų metais praleidau dalį jaunystės. Čia Nemuno ir Neris pakrantėse skambėdavo mūsų studentiškos dainos. Čia mokėmės ir kūrėme sau ateitį...

Mūsų traukinys sustojo kažkurioje mažoje stotelėje ir naujai įlipusių keleivių sukeltas triukšmas nutraukė ir išblaškė mano mintis. Taip nuobodžiai ir neįdomiai keitėsi dienos ir naktys, keitėsi bendrakeleiviai traukinyje. Retkarčiais, didesnėje stotyse, išlipdavau iš traukinio ir eidavau į bazarą (turgų) papildyti maisto atsargų kelionei. Bazare kiekvieną kartą pasivašindavau karštomis lepioškomis, nes sausas ir šaltas maistas buvo įgrisęs iki gyvo kaulo. Lepioškos — tai panašios į mūsų lietuviškus bulvinius blynus, Tarkuotų bulvių bandelė, kepta be taukų. Parduodant pavilgoma taukuojame inde.

Novosibirske į vagoną įlipo dvi rusės su vaikais ir užmėlaisvas vietą šalia manęs. Išsikalbėjus pasirodė, kad jos irgi važiuoja Lietuvon, — į Vilnių. Pasidarėme gana artimos draugės. Jos buvo gana kalbrios, atviros ir neklausiant pasipasakojo visą savo gyvenimą. Vienos vyras žuvo kare, liko su trimis vaikais. Važiavo pas brolių. Brolis jos Vilniuje užmąs gana aukštą vietą, padėsiąs gauti butą, parūpinsiąs darbo. Kita kaimynė važiavo pas savo vyrą. Vyras karininkas, majoro laipsnių, po karo demobilizuotas negrįžo pas šeimą, bet liko Vilniuje ir gyveno su kita Maruse. Kai Marusė jį pakeitė kitu, tai yra metė, vyras, apsisprendęs tęsti normalų šeimyninį gyvenimą, ir išsikvietė ją su dviem vaikais pas save į Vilnių. Vyras jos dirbęs MGB, gaunęs aukštą atlyginimą, turįs gerą, gražiais baldais apstatytą, butą. Pribaltikoje, kaip jos pasakojo, esą žymiai geriau, negu kur nors kitur Rusijoje. Nesunkiai galima įsigyti butą, nusipirkti baldų. Pakankamai maisto produktų ir žymiai pigesnis kainomis. Gauti darbą arba neblogą tarnybą nesą jokių sunkumų. Ją pažįstami, išvykę žymiai anksčiau, nė vienas nesiskundė ir nesiruošia grįžti. Visi gerai įsitaisę.

(Būs daugiau)

SLOAN'S DEPARTMENT STORE
MOKINIŲ DRABUŽIŲ CENTRAS
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuoti už mažiausias kainas. Kalbam lietuviškai
7042 SO. WESTERN AVE.
Phone: PROspect 8-9210

MC NICOLAS PLBG. CO.
Plumbing Contractors.
Specializing in Remodeling,
Hot Water Heaters — Flood Control.
Licensed — Bonded — Insured.
All work fully guaranteed
Residential — Commercial —
Institutional.
6900 S. KEDVALE. LU 5-9066.

ED'S SHOE OUTLET
Nationally advertised brands at
discount prices for the whole
family.
3116 West 63rd St.
PR 8-8474.

LIESER SERVICE
Headquarters for spring repairs
Specializing in front end alignment
& wheel balancing, tune-ups &
brake work.
6456 So. Cicero Ave.
LU 2-1828 — PO 7-9874.

MISSIONARY SISTERS OF JESUS
CRUCIFIED
A new Order of Nuns has been established to work among the colored. You are invited to join. Write:
Sister Mary Cyrilla, M.S.J.C.
Missionary Sisters of Jesus Crucified,
ST. THERESE MISSION
Box 113, Marbury, Alabama.

Ar Jūs esate pakankamai taupūs?
Kodėl mokėti už automobilį ar draudimą nuo gaisro daugiau negu reikalinga.
Pakvieskite mane ir išsiaiškinsime. Jokių išpareigojimų.
ST 3-4455.

DABAR SKELBIAMAS
PUENTE'S IŠPARDAVIMAS
Pagrindinė vyrų, moterų ir vaikų krautuvi.
Viskas parduodama sumažintomis kainomis.
1821 BLUE ISLAND
Kiasdien 9—6 val.

KINGMAN CITY SKLYPAI
Pasirinkimas. Netolimas. Lygi žemė. Arti vanduo ir elektra ir t. t.
\$195 pilna kaina.
\$5 įmokėti. \$5 į mėnesį. Jokių procentų
Rašykite dėl nuotraukų.
Maps to Dept. A. F.
ELMER BUTLER
P. O. Box 486, Kingman, Arizona

HARVEY
AUTOMATIC TRANSMISSION SHOP
• Automatic Transmission Repair •
Engine Overhaul • Valve Refacing •
• Complete Brake Service.
15307 Broadway Avenue
(153rd at Broadway)
EDison 1-9486 — Harvev, Ill.

LAUKIANČIOS KŪDIKIO MOTINOS
AR GIRDEJOTE?
Ant Archer Ave. yra specialii krautuvi Jums.
Milady's laukiančių kūdikio motinų rūbų mados.
4153 Archer Ave. FR 6-7132.
Viskas laukiančiom kūdikio motinoms.

CONNOLLY'S FLORAL SHOP
Complete Floral Service
Weddings our specialty
City - Wide Delivery
Open accounts invited
Phone & charge it GR 6-8444
if no answer call RE 5-7261
3532 W. 63rd STREET.

YOU ... AND YOUR CAREER ...

As a Sister in the Congregation of the Daughters of Mary of the Immaculate Conception any talent can be put to use in helping Our Lady to make her Son happy.

DAUGHTERS OF MARY
OF THE
IMMACULATE
CONCEPTION
OSGOOD AVENUE,
New Britain, Conn.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JUNE 17, 1961

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS

"Naujiuose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos lietuviškas knygas:

1. **Senujų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl.** \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
2. **Senujų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl.** \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
3. **Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai** \$7.50
4. **Praeities pabiro, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai** \$6.50

Čia suminėtas knygas pasijusime paštu, jei nurodytas pinigų suma čekiu ar Money Orderiu pasiysite tokiu adresu:

"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

J. KLAUSEIKIS

SAUSRA NEVADOJE, ARIZONOJE IR PIETŲ KALIFORNIJOJE

Jau treči metai iš eilės šios Amerikos pietų - vakarų valstybės turi nemažai rūpesčių ir bėdų dėl sausros. Mažai lietaus ir mažai kalnuose sniego, kurs tirpdamas turi duoti vandens.

Nevada šaukiasi federalinės pagalbos

Šįmet blogiausioje padėtyje yra Nevada. Gubernatorius visą steitą paskelbė dėl sausros didžiojo pavojaus sritimi ir siekia federalinės valdžios paramos gelbėti galvijų bandas. Dėl sausros išdžiūvo drėkinimo kanalai, neauga žolė. Skubėdami, kad gyvuliai neišgaistų, ūkininkai skerdžia galvijus, mažina bandas. Pvz., ūkininkas, turįs 2,000 akrų dirbamos žemės, yra priverstas šįmet dirbti tik 450 akrų, nes tokiam žemės plotui drėkinti, ir atitinkamai sumažintam galvijų skaičiui girdyti, jis turi vandens.

Vasarai besiantinant Nevados rezervuaruose yra tik trečdalis vandens, kiek jo normaliai turėtų būti. Kalnuose sniego vienur iškrito tik 60%, o kitur tik 20% normalaus kiekio. Daugelio kalnų vasarviečių ežerėliai tušti. Reno (Nev.) miestas gegužės 10 d. pradėjo vandens normavimą, o apie rugsėjo mėnesį, kaip manoma, bus uždrausta vandenį vartoti daržų, pievų ir gėlynų laistymui. Tik lošimų miestas, Las Vegas, esąs vienintelis Nevados dykumų miestas gerai vandeniui apsirūpinęs.

Arizonoj vandenį vežasi traukiniais ir sunkvežimiais

Arizonoje yra vietų, kurios išbaigė vandenį. Phoenix apylinkių ir Maricopa apskrities ūkininkai pagamina apie 40% Arizonos žemės ūkio produktų. Salt upės vanduo, naudojamas tos srities laukų drėkinimui, kovo mėnesio lietaus buvo pagausintas. Rezervuaruose vandens ten beveik normalus kiekis. Tačiau Grand Canyon apylinkių ūkininkai gyvulių bandoms vandenį gabenasi traukiniu iš 150 mylių. Flagstaff gyvulių augintojai naudoja sunkvežimius ir vandenį gabena apie 30 — 40 mylių.

Pietų Kalifornijos rūpesčiai

Pietų Kalifornijoje šįmet padėtis nebūsianti tragiška, bet ne be rūpesčių. Visa eilė miestų ir miestelių jau yra išleidę atsišaukimus, ragindami vandenį taupyti.

Santa Barbara miestas vandenį ima iš Gibraltar užtvankos, bet po trijų sausros metų baseine vandens nebeužtenkama. Turės daugiau imti iš tolimo Cachuca ežero, o tai reiškia miestui daugiau išlaidų. Vandens skyrius siūlo apdėti kiekvieną skaitliuką specialiu 90 centų sausros mokesčiu.

San Clemente mieste paskel-

bta savanoriška vandens taupymo programa. Aukštumų vietovės tarp Elsinore ir Perris, jau atsargas išbaigė. Nieko nepadeda nė šulinių pagilinimas. Gyventojai vandenį jau ten turi bačkomis iš kitur parsivežti. Malibu, Simi, Thousand Oaks, Conejo Ranch ir dar visa eilė miestelių skaičiuoja, jog šią vasarą teks naudoti vandens gabenimo sunkvežimius, kai jų šuliniai išdžiūs. Siera Madre pirmą kartą savo istorijoje šią vasarą išbaigs savo vandenį ir jau sudarė kontraktą pirktis iš Arcadia.

Los Angeles vandens turi užtenkamai

Kiek mažai telijo per pastutinius trejus metus, galima matyti iš Los Angeles miesto dešimties metų statistikos, rodančios kiek colių vandens kasmet prilijo:

1951—52	26.21
1952—53	9.46
1953—54	11.99
1954—55	11.94
1955—56	16.00
1956—57	9.54
1957—58	21.13
1958—59	5.58
1959—60	8.18
1960—61	4.85

1960-61 metų lietaus sezonas, su 4.85 colio kritulių, yra sausiausias visoje Los Angeles istorijoje. Tačiau Los Angeles miestas vandens nepritrūks, yra apsirūpinęs gerai. Miestas vandens gauna iš trijų vandentiekio vietų. Pvz., pernai suvartoto vandens 62% buvo atitraukta iš Owens slėnio, kurs yra apie 300 mylių į šiaurę nuo Los Angeles. Vanduo slėnyje, tarp Bishop or Long Pine miestų, surenkamas šuliniuose, kurių pernai įrengta 50 ir šįmet baigiama dar 20. Slėnio vanduo — tai sutirpęs Siera Nevada kalnų sniegas. Šįmet kalnuose sniego mažai, Owens slėnio šuliniai duosią vandens per pusę mažiau.

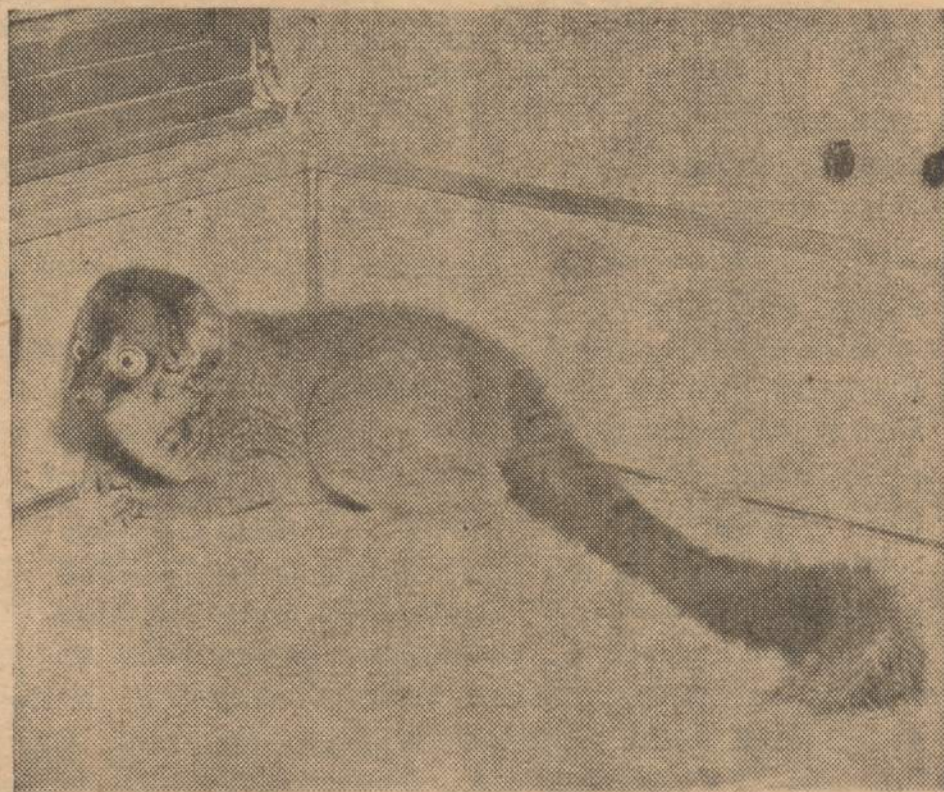
Arti miesto, San Fernando slėnyje, Los Angeles turi savo šulinius. Iš jų pernai buvo gautas mieste suvartoto vandens San Fernando slėnio šuliniai vandens gauna iš Los Angeles upės požeminio baseino.

Trečiasis Los Angeles miestui vandens tiekėjas yra Colorado upė. Pernai Los Angeles mieste suvartoto vandens 17% buvo iš Colorado upės. Šįmet Colorado upės vandens būsią daugiau, nes mažiau tebus gaunama iš Owens slėnio. Normaliai Los Angeles miestas tepaima tik penktadalį Colorado upės vandens, kiek galėtų imti. Los Angeles nepaimtasis vanduo atitenka kitiems Pietų Kalifornijos miestams ir laukų drėkinimui.

Vykdomas \$1. 75 bilijono vandentiekio projektas

Apie 1970-72 metus Pietų Ka-

LEMURAS — BIRŽELIO MĖNESIO GYVULĖLIS

Kovo 1 diena gimęs ir birželio 1 d. "šventės" savo 3 mėnesių amžiaus sukaktuves, šis gyvulėlis yra didelė retenybė. Lemurai auga tik Madagaskaro saloje ir artimose Comoro salose, Afrikos rytų pakrastyje. Lemurai yra laikomi primityviškiausiais iš primatų, tai yra gyvūnų, kuriems priklauso beždžionės ir žmonės. Lemur vardas yra lotyniškas ir reiškia "mirusiųjų dvasia". Mat, lemurai labai panašūs į išvaizduojamus vaiduoklius. Bet lemurai yra labai jaukūs ir malonūs gyvuliukai, truputį išlepe, ne viską valgo, ką paduodi. Jie labai mėgsta žmones. Kai žvėryno prievaizdai prieina, šis vaikas - lemuriukas susigūžia aplink kaklą ir glamonėja, visą laiką kažka "kalbėdamas". Minfa viskuo po truputį: daržovėmis, vaisiais, kiaušiniams, mėsa, piena geria iš bonkos ir t. t. Vynuoges išspaudžia ir žievels numeta šalin. Lemuro vaiką galima maityti Linkolno žvėryne specialiaime vaikams žvėrynyje kasdien nuo 10 val. ryto iki 5 val. popiet.

lifornija turės vandens pakankamai, nes apie tą laiką bus pabaigti didžiausi pasaulyje vandentiekio įrengimai. Tai Feather upės projektas, kurio įvykdymui Kalifornijos gyventojai perėitų metų balsavimu leido išleisti \$1. 75 bli. paskolos laktų. Iš šiaurinės Kalifornijos, kur upių ir ežerų gausu, šimtus mylių vanduo atvestas į Pietų Kaliforniją. Projektas labai sudėtingas. Reikės daug užtvankų, pompavimo stočių įrengti. Kai kur kalnuose bus išgręžti vandentiekio tuneliai, o kai kur pigiau išeis vandenį daugiau kaip per 3,000 pėdų kalnus perpumpuoti.

Arizonos ir Kalifornijos

ginčas dėl Colorado vandens

Pietinei Kalifornijai besirūpinant vandens ištekliais, bekovojant su gamta, nesibaigia teisinė kova su Arizonos valstybe dėl Colorado upės vandens naudojimo. Tai jau 39 metų ginčas. Amerikos Aukščiausiojo teismo teisėjas Simon H. Rifkind 1959 metais pradėjo studijuoti šį ginčą, ruošdamas teismui rekomendaciją, kaip jį baigti. Buvo manoma, kad 1960 m. bus padarytas sprendimas, tačiau teisėjas Rifkind tik šįmet savo darbą baigė, rekomenduodamas teismui patvirtinti normas, kiek kuri valstybė gali imti vandens iš Colorado upės.

Pagal teisėjo Rifkindo rekomendaciją Arizona galėtų gauti daug daugiau vandens iš Colorado upės, negu ji dabar gauna, o Kalifornijai tektų mažiau. Kalifornija sako, kad pagal teisėjo Rifkindo projektą Arizona pasidarytų vandeniui turtinga valstybė, jog net savo valstybės vidurio dykumas sudrėkintų. Gegužės mėnesį Kalifornijos advokatas įteikė 300 puslapių protestą prieš teisėjo Rifkindo rekomendacijas. Apie lapkričio mėnesį numatomi Arizonos ir Kalifornijos advokatų žodiniai argumentai Wa-

shingtono, o Aukščiausiojo teismo sprendimo laukiama tik ateinantį pavasarį.

Miškų gaisrų šįmet būsią daugiau

Kasmet vasarą ir rudenį Kaliforniją vargina kalnų gaisrai. Per vasarą saulės išdeginta žolė ir išdžiūvę krūmokšniai dega kaip parakas, kai tik žaibo kibirkštis, neatsargaus žmogaus ar piktos valios padegėjo ugnis pasiekia išdžiūvėlius.

Šįmet, kai tiek mažai telijo, o to paties lietaus didesnis kiekis buvo sezono pradžioje (lapkričio mėnesį), kalnai išdžiūvę iš pat pavasario. Gegužės pirmoje pusėje jau Hollywood kalvose išdegė nemaži plotai išdžiūvusios augmenijos ir nemažai namų. Kalifornijos miškų gaisrininkai šįmet yra dviem mėnesiais anksčiau pašaukti aliarmo padėtin. Prasiidėjus vasaros atostogų laikui, kalnuose ir miškuose gaisrų padaugėsia.

Miškų gaisrų pavojai šįmet yra dideli ne vien Kalifornijoje, bet visose Amerikos vakarų valstybėse nuo Rocky kalnų iki Ramiojo vandenyno ir nuo San Diego iki Seattle. Kalifornija, Oregon, Washington, Idaho, Utah ir Nevada vis dar didina savo miškų gaisrininkų, gaisrų gesinimo mašinų ir kitų įrengimų pajėgumą, numatant sunkią šios vasaros kovą. Miškų gaisrų gesinimui nevisur vanduo pasiekiamas. Gabena vandenį į gaisro vietą ir lėktuvais, bet daugiausia vartojami chemikalai.

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. ŠERENAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

REMKITE TUOS BIZNERIUS
KURIE GARVINASI
"NAUJIENOSE"

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JUNE 17, 1961

LOBIS

(Tęsinys iš 2-ro pusl.)

patikėtis". Tačiau aš mėgau Gudlo, o į jo aukštąjį mokslą nekrepiau jokio dėmesio. Be to, visi žinojo, kad aš labai santūrus, todėl nenorėjau daryti gėdos savo reputacijai. O svarbiausia, aš norėjau išknisti, ar kartais jis žino ką nors apie May Martą: dėl to buvo verta pakentėti.

Vieną kartą, kai mudu svarstėme padėtį, Gudlo pasakė man:

— Net jei jūs ją rastumėte, kokios gi turėtumėte iš to naudos? Miss Manham protinga mergaitė. Galimas daiktas, kad jos protas dar ne visai išsivystęs, bet vis dėlto jai skirta kitokia dalia, negu ta, kurią jūs galėtumėte jai duoti. Man niekad nėra tekę kalbėtis su kuo nors, kas geriau už ją būtų sugebėjęs įvertinti senovės poetų kūrinis ir naujoviškas literatūrinės srovės, kuriose atsispindi klasikų gyvenimo filosofija. Ar jums neatrodo, kad jūs bergždžiai eikvojate laiką?

— O aš vaizduojuos šeimos židinį šitaip: aštuonių kambarių namas ažuolų paunksmėje, netoli ežero, Teksaso prerijų gilumoje. Salione, — tęsiau aš, — rojalis, laukuose — trys tūkstančiai galvijų — pradžiai; lengvas patogus vežimėlis — visada šeiminkės dispozicijoje. O May Marta savo nužiūra eikvoja pilną ir kasdien kažkur taip nudeda mano pypkę ir šlepetes, kad aš negaliu jų rasti. Štai kaip viskas įvyks, o į jūsų išsilavinimą, srovės ir filosofiją aš spiaunu.

— Jei skirta kilni dalia, — pakartojo Gudlo Banksas.

— Kas ten bebūtų buvę jai skirta, — atkirtau aš, — reikalingas šiuo metu tas, kad ji čia buvo, o dabar jos nėra. Bet aš netrukus ją rasiu ir, be to, be graikų filosofų ir amerikoniškų universitetų pagalbos!

— Lošimas baigtas, — pasakė Gudlo, padėjęs ant stalo domino kauliuką, ir mudu ėmėme gerti alų.

Po poros dienų į mūsų miesteliuką atvažiavo vienas mano pažįstamas, jaunas ūkininkas. Jis atvežė man mėlyno popieriaus lapą ir papasakojo, kaip mirė jo tėvukas. Aš prarijau ašaras, o jis tęsė toliau. Paaiškėjo, kad jo tėvukas saugojo tą mėlynąjį lapą dvidešimt metų. Jis paliko jį savo giminėms kartu su visu savo turtu, susidedančiu iš dviejų jaučių ir niekam netikusio arklo.

Popierius buvo senas, trapus. Išvyniojęs, aš pamačiau datą: 1863 m. birželio 14 d. Toliau sekė lobio aprašymas: dešimt pundų auksinių ir sidabrinių monetų trijų šimtų tūkstančių dolerių sumai. Seniui Rendlui — savo anūko Samo tėvukui — visa tai pranešė kažkoks ispanų kunigas, pats savo akimis matęs, kur buvo užkastas lobis. Senis Rendlas rūpestingai viską užrašė ir nubrėžė planą.

— Kodėl gi jūsų tėvas neieškojo lobio? — paklausiau aš jaunąjį Rendlą.

— Nesuspėjo ir apako.

— O kodėl jūs iki šiol nepamėginote laimės?

— Mat, aš apie visa tai sužinojau tik prieš dešimt metų. O aš turiu dirbti: arti, akėti, kirsi mišką, šerti gyvulius. Taip ir slinko metai po metų.

Šitas atsakymas įtikino mane, ir mudu su Rendlu susitarėme dėl smulkmenų.

Lobio istorija nebuvo paini. Karavanas su brangenybėmis pajudėjo į kelionę iš senoviško ispanų misijonierių kaimo Dolores apygardoje. Karavanas ėjo pagal kompasą tiesiai į pietus ir pasiekė Alamito upę. Perbridę ją, lobio savininkai užkasė brangenybes nedidelio kalno viršūnėje, panašioje į balną. Tas kalnas buvo tarp dviejų kitų, kiek aukštesnių, kalnų. Vietą, kur buvo užkastas lobis, paženklino akmenų krūva. Visus šios operacijos dalyvius išskyrus ispanų kunigą nužudė indėnai. Man patiko, kad buvo likęs gyvas tik vienas žmogus, žinojęs lobio paslaptį.

Rendlas pasakė, kad mes turime nusipirkti viską, kas reikalinga, norint gyventi po atviru dangum. Be to, jis pasakė, kad matininkas turi visai tiksliai nubrėžti tiesę iš buvusio misijonierių kaimo į lobio vietą, o mes, radę lobį, turime jį praužti. Bet aš, kad ir ne labai išsilavinęs, žinojau daug geresnį ir pigesnį būdą lobiui rasti. Mes nuvykome į valstybės žemės valdybą ir užsakėme planą, kuriame turėjo būti sužymėti visi sklypai nuo misijonierių kaimo iki Alamito upės. Šitame plane aš nutiesiau brūkšnį tiesiai į pietus, iki upės. Tuo būdu mes radome reikalingą mums "tašką" prie upės.

Mudu su Rendlu pirkome didelį dengtą vežimą, dvejetą arklių ir pasileidome į kelionę. Nuvažiavę šimtą keturiasdešimt mylių, mudu sustojome ūko — artimiausiame nuo mūsų "taško" miestelyje.

Aš buvau beveik tikras, kad mes rasime tuos tris šimtus tūkstančių dolerių. Rendlas turėjo gauti tik trečdalį, nes visą ekspediciją finansavau aš. O aš žinojau, kad turėdamas du šimtus tūkstančių, tikrai rasiu May Martą, iškasiu, kad ir iš žemės, nelyginant lobį. Taip, taip! Turėdamas tiek pinigų aš ne tik rasiu May Martą, bet net priversiu visas peteliškes skraidyti senio Manhamo karvelidėje. Kad tik aš rasčiau tą lobį!

Mudu su Rendlu apsigyvenome palapinėje. Kitame krante buvo keletas neaukštų kalnų, bet nė vienas iš jų neturėjo balno formos viršūnės. Bet mudu nenusiminėme. Išorė dažnai būna apgaulinga: galimas daiktas, kad balnas, lygiai, kaip kartais grožis, egzistuoja tik vaizduotėje.

Mudu su lobio anūku apžiūrėjome tas kedrais apaugusias kalvas taip rūpestingai, kaip kad aukšto rango ponis ieško blusų. Mudu nepraleidome nei vieno šlaito, nei vienos viršūnės ar daubos dviejų mylių tarpe nuo mūsų "taško" prieš vandenį ir pavandeniui. Tas darbas pareikalavo keturių dienų. Mudu nieko neradome... Pasikinę bėri

ir švį mudu nuvežėme kavos ir rūkytos mėsos likučius vėl už šimto keturiasdešimt mylių — atgal, namo.

Kelionės metu Rendlas be atvangos kramtė gumą, o aš raginau arklius: aš labai skubinau.

Po poros dienų aš susitikau su Gudlo. Mudu nusikraustėme pas Snyderį ir įsigilinome į domino, stengdamiesi išmeškierioti kits iš kito žinių. Aš papasakojau apie savo nepasisekusią ekspediciją.

— Jei man pavyktų rasti tuos prakeiktus tris šimtus tūkstančių, — pasakiau a, — tai aš galėčiau apvažinėti visą žemės rutulį ir rasti May Martą.

— Jai skirta kita dalia, — iškilmingai pasakė Gudlo, — aš pats rasiu ją. Tuo tarpu papasakokite man, kaip jūs ieškojote tos vietos, kur kažkas neatsargiai paslėpė lobį.

Aš jam smulkiai papasakojau viską ir parodžiau planą, kur buvo aiškiai nurodyti visi atstumai.

Jis atidžiai pažiūrėjo į planą žinovo žvilgsniu, staiga atsilošė kėdėje ir ėmė kvatoti ironiškai, iš aukšto, tikru aukšto intelekto kvatojimu.

— Jimmy, jūs tikras žioplys, — tarė jis pagaliau, atsipeikėjęs po juoko.

— Jūsų ėjimas, — kantriai atsakiau aš, gniauždamas kauliuką su dviem šešetais.

— Dvidešimt, — pasakė Gudlo ir nupiešė kreida ant stalo du kryžiukus.

— Kodėl gi jūs manote, kad aš žioplys? — paklausiau aš. — Juk žmonės dažnai rasdavo lobius.

— Todėl, — atsakė Gudlo, — kad jūs, skaičiuodamas, kur jūsų linija turi perkirsti upę, neatkreipėte dėmesio į kompasą rodyklės galimą nukrypimą. O šiuo atveju tasai nukrypimas sudaro maždaug devynis laipsnius į vakarus. Na gi, paduokite man pieštuką.

Gudlo kažką suskaičiavo, rašydamas formules ant seno voiko.

— Atstumas nuo ispanų misijonierių kaimo iki Alamito

LAIŠKELIS

KNYGOS REIKALU

Londono "Nida" pernai išleido mano Vilniaus darbo atsiminimų (Dėl mūsų sostinės) I dalį, o dabar ji jau turi spaudai parengtą ir II dalį. Beliko dar parengti III dalį. I-ajai ir II-ajai daliai gavau naudotis tam labai man reikalingu mano vilnietišku lenkų kalba straipsnių rinkiniu, kurio Vilniuje išleidau 4 dalis, o pasikliau Kaune dar dvi dalis. Rinkinio antraštė: *Na posterunku wileńskim* (Vilniaus sargyboje). Štai III atsiminimų daliai man reikalingos to rinkinio V ir VI dalys, tariamai Vilniuje išleistos 1922 m., bet ištikrųjų išspausdintos Kaune V d. 1935 m. ir VI d. 1936 m. Jeigu kuris mano tautiečių aptiks pas save katrą jų ar net abi dalis, labai prašyčiau jas man paskolinti, kuriomis pasinaudojęs sveikas jas gražinsiu labai dėkingas.

Taip pat labai man reikalinga garsaus Vilniaus advokato Tado Vrublevskio parengtoji, tik jo neparašyta, knygelė *Prasa Litewska w Wilnie przed sądem i rządem "Litwy Srodkowej"*, Kaunas 1921 m. Tai lietuvių spaudos bylos ir pabaudos 1920-1921 m. Už šios knygelės paskolinimą irgi būčiau dėkingas.

Mykolas Biržiška

GERIAU NEGU NIEKO

Tėvas: — Turiu priminti, jaunas žmogau, kad mano dukterė tokio kraičio neatsineš, kai tik savo gražią išvaizdą ir padorų charakterį.

Būsimas žentas: — Tai nieko nereiškia, daugelis mergaičių yra gavę vyrus ir dar mažiau teturėdamos.

upės kryptimi iš šiaurės į pietus lygus dvidešimt dviem mylioms. Jūs sakėte, kad ši linija

(Tęsinys 12-me pusl.)

*****
"NAUJIENOS" KIEKVIENO

DARBO ŽMOGAUS

DRAUGAS IR BIČIULIS
*****

Donald Petkus

Anthony Petkus

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345

TOwnhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom kopolyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti kopolyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

Mašinoms pastatyti aikštė.

Lietuviams teikiama šios rūšies patarnavimus 30 metų.

LOBIS

(Tęsinys iš 11 pusl.)

buvo nubrėžta naudojantis kišeniniu kompasu. Jei atkreipti dėmesį į rodyklės nukrypimą, tai bus aišku, kad taškas, nuo kurio reikėjo pradėti ieškoti lobio, yra maždaug šešių mylių atstumu į vakarus nuo tos vietos, kur judu buvote apsisitoję. Jūs tikras žioplis, Jimmy!

— Apie kas per nukrypimą jūs kalbate? Aš maniau, kad skaičiai niekad nemeluoja.

— Aš kalbu apie magnetinės rodyklės nukrypimą nuo tikrojo meridiano, — iškilmingai atsakė Gudlo.

Jis nusišypsojo, ir jo šypseną rodė jo pranašumą. Bet jo veide aš staiga pastebėjau tą keistą, karštą, viską suryjantį gobšumą, kuris visada apima lobių ieškotojus.

— Kartais, — tarė jis orakulo tonu, — tos senoviškos legendos apie užkastus lobius turi pagrindo. Leiskite man atidžiau pažiūrėti planą. Gal mudu du galėtume...

Pagaliau mudu, likdami varžovai meilėje, tapome sąjungininkais — lobio ieškotojais. Mudu nuvažiavome į Čiko dilžansu. Čiko mudu pasamdėme dengtą vežimą ir porą arklių. Tas pats matininkas atmatavo reikalingus atstumus, bet jau su Gudlo pataisomis. Mudu išvykome į kelionę.

Kai mudu pasiekėme Alamito, buvo jau naktis. Aš pasėriau arklius, užkūriau lauzą ir išviriau vakarienę. Gudlo norėjo man padėti, bet jo išauklėjimas nebuvo jo paruošęs tokiems gyvenimiškiems reikalams.

Užtat jis švietė mane senovės išminčių gilių minčių dėstyti. Jis atmintinai mokėjo pacituoti bet kurio graikų rašytojo veikalus.

— Anakreonas, — paaikšino jis man. — Čia mėgiamiausia ji Miss Manham vieta.

— Jai skirta aukštesnė dalis, — atkirtau aš, kartodamas įgirusį man jo posakį.

— Kokia dalis gali būti aukštesnė, — atsakė Gudlo, — už gyvenimą klasikų draugijoje, mokslo ir kultūros atmosferoje? Jūs dažnai tyčiodavotės iš išsilavinimo. O kiek jūsų pastangų nuėjo niekais tik dėl to, kad jūs nemokate net elementarinės matematikos! Kažin kada jūs rastumėte lobį, jei aš, išsilavinęs vyras, nebūčiau atitaisęs jūsų klaidos?

— Pirmiau pažiūrėkime, ką rasime ana tuose kalneliuose, — atsakiau aš, rodydamas ranka į kitą krantą. — Aš dar neįtikėjau tais jūsų nukrypimais. Aš iš mažens įpratęs tikėti, kad kompas rodyklė visada žiūri tiesiai į ašigalį.

Buvo giedras birželio rytas. Mes atsikėlėme anksti ir papusryčiavome. Gudlo buvo puikiai nusiteikęs. Kai aš kečiau mėšą, jis kažką deklamavo, Kelley ar Shelley — nežinau. Mudu ketinome persikelti per upę, kuri, tiesą pasakius, šio-

Zarasų vasarvietėje buvo pristatyta daug naujų gražių vilų vasarotojams, kurių vieną čia matome.

je vietoje buvo ne upė, o upelis.

— Mano mielas Odisejau, — pasakė Gudlo, priešęs prie manęs ir patapšnojęs man per petį, — aš noriu dar sykį žvilgtterėti į užburtą planą. Jei neklystu, ten nurodyta, kuriuo keliu galima pasiekti kalvą, kurios viršūnė panaši į balną. Į ką gi panašus balnas?

— Štai koks jūsų išsilavinimas, — pasakiau aš, — jūs net nežinote, kaip atrodo balnas. Na, jau aš atpažinsiu tą viršūnę, nesirūpinkite!

Gudlo atidžiai tyrinėjo senio Rendlo dokumentą ir staiga nusikeikė visai ne universitetiniu žodžiu.

— Žiūrėkite, žiūrėkite! — sušuko jis ir dūrė pirštu į popierių.

Mėlynajame popieriuje — pirmiau aš nebuvau jų pastebėjęs — buvo ryškiai matyti baltos raidės ir balti skaitmenys: "Mollvery, 1898".

— Na, tai kas?

— Čia vandens ženklas, — atsakė Gudlo. — Popierius pagamintas 1898 m., o dokumento data — 1863 m. Čia, be abejonės, suklastojimas.

— Aš nemanau, — atsakiau aš, — Rendlai paprasti žmonės, neišsilavinę, kaimiečiai, jais galima pasitikėti. Gal popieriaus fabrikantas ką nors norėjo nusukti.

Čia Gudlo Banksas visai pasiuto, — žinoma, tiek, kiek leidžia išsilavinimas. Jo akiniai šokte nušoko nuo nosies, ir jis su įnirtimu pažiūrėjo į mane.

— Aš jau keletą kartų sakiau jums, kad jūs — žioplis. Jus apgavo kažkoks gyvulys, o jūs — mane.

— Aš net nemėginau jūsų apgauti...

— Nesąmoningai! Jūsų nemokšiškas apgavo mane, — atsakė Gudlo. Aš du kartus pastebėjau stambių klaidų jūsų plane. Jei jūs būtumėte baigę nors vidurinę mokyklą, tai bū-

tumėte išvengę tų klaidų. Be to, — tęsė Gudlo, — aš turiu nuostolių, o aš ne labai pinigingas. Bet dabar viskas baigta.

Aš išsitiesiau ir nešvariu samčiu sudaviau jam per pilvą.

— Gudlo, — pasakiau aš, — aš iš aukštai spiaunu į jūsų aukštąjį mokslą. Aš jo iš viso nepakenčiu, o jūsų aukštąjį mokslą net niekinu. Kokia jums iš jo nauda? Jums — praeikimas, o kitus jūsų aukštasis mokslas įvaro į melancholiją. Šalin! Eikite po velnių su visais savo vandens ženklais ir nukrypimais! Man jie nerūpi. Aš — šiaip ar taip — pasieksiu savo tikslą!

Aš parodžiau samčiu į balno formos viršūnę kitame krante.

— Aš apžiūrėsiu tą kalvelę, gal ten paslėptas lobis. Ryžkitės arba eiti su manim arba važiuoti namo. Jei jūs netenkate drąsos dėl kažkokių vandens ženklų ir rodyklės nukrypimų, tai jūs netikras nuotykių ieškotojas.

Toli kelyje pasirodė dulkių debesis. Pašto vežimas riedėjo į Čiko. Gudlo pamojo nosine.

— Aš atsisakiau visos šitos sukybės, — rūgščiai tarė jis. — Tik kvailys gali pasitikėti jūsų dokumentu. Bet jūs, Jimmy, visada buvote kvailas!

Jis susidėjo savo mantą, įlipo į vežimą, pasitaisė akinius ir dingo dulkių debesyje.

Aš išploviau indus, pririšau arklius ir persikėliau per seklią upę.

Buvo puiki birželio diena. Niekad aš nebuvau matęs tiek paukščių, peteliškių, žiogų, oželių ir visokių geliančių sparnuotų sutvėrimų.

Aš apžiūrėjau kiekvieną balno formos viršūnę pėdą, bet neradau jokio lobio. Net nebuvu akmenų krūvos, kuri buvo paminėta senio dokumente, o jau trijų šimtų tūkstančių dolerių nebuvo nė kvapo.

Į pavakarę, kai atvėso oras, aš nusileidau nuo kalvos ir staiga atsidūriau gražiame klonyje, kuriame bėgo sraunus Alamito intakas.

Nustebęs aš pamačiau čia žmogų, panašų į laukinį. Jo barzda ir plaukai buvo pasišiaušę, ir jis vijosi milžinišką peteliškę. Aš iš pradžių pagalvojau, kad tai beprotis, bet juk beprotis negalėjo atsidurti taip toli nuo mokslo centrų ir civilizacijos.

Žengęs dar porą žingsnių aš pamačiau mažą namelį, pasislėpusį vynuogyne. O žalioje pievukėje May Marta skynė gėles.

Ji išsitiesė ir žvilgtterėjo į mane. Nuo pat mūsų pažinties pradžios aš pirmą kartą pamačiau, kaip įkaito jos baltų naujų klavišų spalvos veidai. Aš tylėdamas priėjau prie jos. Nuskintos gėlės išbiro.

— Aš buvau tikra, kad jūs mane rasite, Jimmy, — skambiu balsu pasakė May Marta. — Tėvas neleido man rašyti jums, bet aš žinojau, kad jūs ateisite.

Kas įvyko po šito pareiškimo, galite patys atspėti, ypač, kad kitame krante stovėjo mano dengtas vežimas ir arkliai.

1.

Aš dažnai pagalvodavau apie tai, kokios naudos žmogus turi iš savo išsimokslinimo, jei nemoka jo pritaikyti. Jei naudos turi tik kiti, tai tas išsimokslinimas beprasmiškas.

May Marta gyvena su manim po tuo pačiu stogu. Ažuolų paunksnėje stovėjo aštuonių kambarių namas, o name — rojalis; tvarte gyveno tuo tarpu tik keletas karvių, bet jos žada atvesti man trijų tūkstančių galvijų bandą.

O kai aš grįžtu iš darbo namo, tai jokių būdu negaliu rasti savo pypkės ir šlepečių.

Bet ar tai taip jau svarbu?

Vertė L. U.